RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

NAJOBSZERNIEJSZE CZASOPISMO FACHOWE W POLSCE

THE-METAL-AND-MACHINE-MARKET (WEEKLY) LE MARCHÉ DES MÉTAUX ET DES MACHINES (HEBDOMADAIRE)

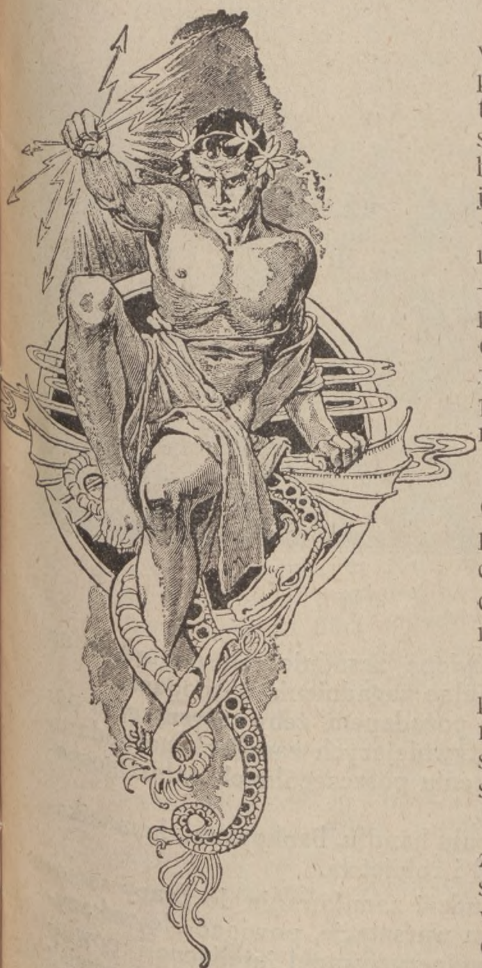
DER METALL- UND MASCHINEN-MARKT (WOCHENFACHBLATT)

STAŁE DODATKI: „ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA" ORAZ „POSTĘPY W PRZEMYŚLE"

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: POZNAŃ, UL. WIELKA 10. - TELEF. 2277.

Nr. 39. Poznań, 3 października 1927 r. Rok VII.

I. Wystawa Radjowa w Poznaniu.

Konieczność rozwinięcia własnego przemysłu sprzętów radjowych, istnienie rodzimego broadcastingu, pojemny rynek wewnętrzny, liczne rzesze amatorów — wszystko to są przyczyny, że radjofonja polska wchodzi niewątpliwie w okres rozkwitu.

U progu nowego okresu rozkwitu powołano do życia „Wystawę Radjową" w Poznaniu.

W sobotę o g. 11 przed południem nastąpiło uroczyste otwarcie Wystawy Radjowej.

W porozumieniu z Radjo Poznańskiem zorganizował wystawę Radjoklub Zachodnio-Polski.

Wystawa Radjowa mieści się w Pawilonie Handlowym i w Pawilonie Przemysłowym Targów Poznańskich.

Otwarcia dokonał w imieniu min. Poczt i Telegrafów, p. Władysław Kaźmierski, który wygłosił okolicznościowe przemówienie, transmitowane przez poznańską stację radjową.

Na uroczystość otwarcia przybyli przedstawiciele władz w osobach pp. wicewojewody Nikodemowicza, J. M. rektora Grochmalickiego, ks. prałata senatora Stychla, przedstawicieli M. U. T. dyr. Krzyżankiewicza oraz organizatorów Wystawy, pp. dyr. Radja Poznańskiego inż. Okoniewskiego i prezesa Zachod. Polskiego Radjoklubu, dr. Alkiewicza.

Jak już wspomnieliśmy, eksponaty rozłożone są w dwu pawilonach. Pawilon Handlowy mieści pokazy Dyrekcji Poczt i Telegrafów, Szefostwa łączności oraz radjoamatorów.

Tutaj widzimy liczne eksponaty klubu radjowewego przy gimn. im. Bergera.

Również Radjo Poznańskie urządziło w swych stoiskach ciekawy pokaz pracy radjowej polskiej i zagranicznej.

Pawilon Przemysłowy natomiast mieści eksponaty firm radjo-przemysłowych, handlowych i prasę radjową.

Wystąpiły tutaj renomowane fabryki i zakłady handlowe: „Philips", Poznańskie Towarzystwo Telefonów, Radjo-Elektor, K. Greger „Telektra", Ołomuniec, Radjo-Horne, Wiedeń, Rezonans, Radius, Radjoton, Tudor, Warszawa, Ideal-Radjo, Kraków, Polon, Bydgoszcz, Energos, Esko, Warszawa, Wojtecki, Wąbrzeźno, Zakłady „Strzała", „Centra", A. E. G. Pow. Tow. Elektryczne, Poznań, Rybacki, Pientok, Makne i wielu innych.

Dział radjoamatorski również bardzo bogato się przedstawia. Między innemi uwagę wszystkich zwraca superheterodyna p. dr. Babiaka, prezesa Radjoklubu w Gostyniu, również aparat p. Faustyna Piaska, wiceprezesa „R. K." płockiego.

Cały szereg firm handlowych demonstrował liczne i piękne lampkowe aparaty różnych systemów od najwykwintniejszych do bardzo skromnych, wreszcie głośniki wszelakich konstrukcyj, baterje, lampy, słuchawki, detektory, akumulatory itp.

Prasę radjową reprezentują czasopisma „Tydzień Radjowy", „Radjo Polskie" „Ra", „Radjofon", „Radjoamator". Wreszcie „Rynek Metalowy Maszynowy" posiada radjo- i elektrotechniczny dział, ostatnio poważnie rozszerzony. Również zagranica jest licznie reprezentowana.

Jeżeli jeszcze dwa lata temu nie było zrozumienia dla radja, to dzisiaj fale roznoszą po naszym kraju eter trzech stacyj nadawczych, zyskując tem samem niezliczone tłumy amatorów i entuzjastów.

A i sfery gospodarcze odnoszą wielkie korzyści z tak doniosłego wynalazku, jakim jest radjo.

Na falach eteru obiegają cały świat wiadomości gospodarcze o konjunkturach, depresjach i kryzysach, „dostrajając" w tej chwili życie gospodarcze wszystkich państw i narodów „na jedną falę".

A. Z.

Radjo na usługach życia gospodarczego.

Odbywająca się wystawa radjowa w Poznaniu, jak również w Warszawie, umieściły na porządku dnia kwestję usług radja na rzecz życia gospodarczego.

Ciężar właściwy obecnego życia społecznego w Polsce tkwi w sprawach gospodarczych. Sprawy gospodarcze są przedmiotem najżywszego zainteresowania.

Radjo przedewszystkiem spełnia znakomicie rolę informacyjną. Przez radjo podaje się notowania Giełdy Pieniężnej, Giełdy Zbożowej i Towarowej oraz Targowej Miejskiej, wreszcie biuletyny ekonomiczne.

Radjo w tym kierunku zwycięsko wypiera telegraf. Podczas gdy do niedawna jeszcze nadawano na prowincje informacje giełdowe z ośrodków przemysłowych i handlowych na drodze telegraficznej, to obecnie cały szereg firm zaprzestał korzystania ze służby telegraficznej giełdy.

Z chwilą gdy poczyniono dalsze udoskonalenia w nadawaniu, na prowincji zaprzestano zupełnie posługiwać się telegrafem.

Ma to olbrzymie znaczenie dla całokształtu życia gospodarczego. Przenosi bowiem momentalnie tendencję giełdową w najodleglejsze strony; dostosowuje ceny do jedneko poziomu, normuje kupno i sprzedaż, popyt i podaż. Chroni ostatecznie od straty.

Byłoby pożądanem, żeby nasze radjostacje rozwijały ten dział coraz bardziej. Przedewszystkiem chodziłoby o publikowanie notowań giełd na najważniejsze artykuły produkcji i handlu światowego.

A więc ceny żelaza i stali, bawełny, wełny, jury i konopi, pszenicy i żyta, artykułów kolonjalnych, drzewa, cementu, chemikalij, skór i skórek, wreszcie ceny węgla.

W ten sposób mielibyśmy zorganizowaną służbę giełdową z całego świata.

W ten sposób całe gospodarstwo światowe zyska na zwartości. Przybliżają się bowiem państwa i narody, stanowiąc jedną potężną organizację wszechobejmującą. Fale eteru nie mają granic; eter łączy wszystkich i wszystko.

Przenikanie się wzajemne organizmów gospodarczych jest niesłychanie szybkie. Codzienny komunikat alarmuje wszystkich.

Zkolei biuletyny gospodarcze spełniają również doniosłe zadanie informowania. Odźwierciedlać one mają konjunktury i ważniejsze wydarzenia gospodarcze, także w dziedzinie ustawodawstwa gospodarczego.

Żeby mogły należycie spełniać swe zadania, winny być opracowane przez wybitnych ekonomistów, znawców gospodarstwa światowego i własnego kraju.

Biuletyny te winny być z całą precyzją opracowane, muszą stanowić istotny i wszechstronny obraz konjunktur.

Przedmiotem odczytów powinna być propaganda zdrowej polityki gospodarczej. Właśnie gospodarstwo polskie jest pozbawione zasadniczych poglądów na najbardziej kardynalne zagadnienia gospodarcze.

Główna ulica na terenie Wystawy.

Byłoby bardzo pożądanem, żeby szerszy ogół pouczono o najprymitywniejszych zasadach gospodarowania oraz o znaczeniu poszczególnych gałęzi gospodarstwa krajowego.

Więc o znaczeniu handlu, bankowości, komunikacyj, miast, rzemiosł i rolnictwa.

Powinno się budzić zamiłowanie do pracy samodzielnej w własnym warsztacie, powinno się wskazywać na przerost spauperyzowanej inteligencji, powinno się odrażać ludzi od zajmowania posad i stanowisk w urzędach, powinno się propagować udział w produkcji pod hasłem dla dobra społeczeństwa i państwa.

Gdybyśmy posiadali wytkniętą linję polityki gospodarczej, natenczas moglibyśmy przez radjo propagować najważniejsze fundamentalne wskazania gospodarczej racji stanu.

Jesteśmy zdania, że głównem zadaniem polskiej polityki gospodarczej jest zeuropeizowanie całego organizmu gospodarczego przez rozbudowę komunikacyj i sieci miejskiej, przez porty, marynarkę handlową i organizację handlu zagranicznego, przez reorganizację bankowości, przez proporcjonalne zmniejszenie ciężaru utrzymania państwa przez słabe życie gospo-

darcze tak w drodze zmniejszenia aparatu administracyjnego, jak i powiększenia dochodu społecznego; wreszcie należy tutaj zmniejszenie majątku państwa na rzecz majątku społecznego, życia gospodarczego.

Wszystko to są kwestje niesłychanie ważne i drażliwe. A jednak bez odpowiedniego postawienia tych problemów nie wydobędziemy się z marazmu.

Kwestje te łączą się ściśle z gospodarką budżetową. Dopóki budżet nasz będzie budżetem wydatków personalnych, dopóty spodziewać się nie będziemy mogli trwałego ugrupowania naszego ekonomicznego bytu.

To, co się dzisiaj czyni, to jest poświęcanie przyszłości na rzecz teraźniejszości.

Wpływ Radja może być zatem olbrzymi; radjo może się stać wolną trybuną nowych myśli, mogących zrodzić czyny, które będą potężnemi dźwigniami dobrobytu.

Z. K.

O dobroci materjałów radjowych.

Dobre działanie odbiornika zależy nie tylko od właściwego rozmieszczenia jego części składowych, raczej w pierwszej linji od dobroci użytych do budowy materjałów. Z uwagi na to, że czynniki właściwego doboru i niezawodnego działania części radjowych decydują głównie o dobrem lub złem funkcjonowaniu aparatu, nie od rzeczy będzie podać na tem miejscu kilka zasadniczych wskazówek co do wymagań, stawianych używanym do budowy akcesorjom radjowym ze szczególnem uwzględnieniem tych części, do których zalet zazwyczaj mniejszą przywiązuje się wagę.

1. Materjały izolacyjne. W pierwszym rzędzie zwrócić trzeba uwagę na dobrą izolację. Straty, jakie powstają wskutek niedostatecznej izolacji są większe, niż się zazwyczaj przypuszcza. Dotyczy to zwłaszcza tych części układu, w których płyną prądy wielkiej częstotliwości, mające skłonność do cyrkulacji wszelkiemi dostępnemi drogami. Powstające w ten sposób prądy pełzające są oczywiście dla odbioru stracone. Następnie, czy dany materjał izolacyjny nadaje się do określonych celów, decyduje jego stała dielektryczna i w związku z tem będące straty, jakie występują w dielektryku. Najbardziej odpowiednie będą zatem te materjały izolacyjne, które przy dużej stałej dielektrycznej mają małe straty dielektryczne. Dobry materjał powinien się cechować obu właściwościami; jedna z nich w żadnym wypadku nie jest wystarczającą. Dobór właściwego materjału izolacyjnego zależy wkońcu od potrzeby użycia go do takich lub innych celów.

Wymagania trwałości, możliwości obróbki, odporności na wpływy zewnętrzne określają każdorazowo wybór określonego materjału. Jako materjały izolacyjne wchodzą w grę zasadniczo następujące: 1) powietrze, 2) szkło, porcelana, 3) ebonit i materjały zastępcze jak trolit, preszpan i t. d., 4) drzewo parafinowane.

2. Druty do połączeń. Co się tyczy materjału do połączeń to wybór jest tutaj łatwy, gdyż praktycznie biorąc używany bywa tylko jeden rodzaj drutu do połączeń, mianowicie drut miedziany. Chodzi tylko o to, żeby jego przekrój był odpowiedni (1 mm. kw.) i aby czynił zadość wszelkim wymaganiom. Do montażu nadaje się szczególnie drut goły o przekroju kwadratowym. Przez zręczne poprowadzenie przewodów można zawsze tak wyzyskać miejsce, aby uniknąć styków. W wypadkach, gdzie chodzi specjalnie o uniknięcie szkodliwego wpływu t. zw. „skineffect'u" (naprzykład w układach krótkofalowych) można użyć do połączeń rurki miedzianej, pokrytej cienką powłoką srebra.

3. Transformatory. W budowie wzmacniaczy specjalną wagę przykładać trzeba na dobór transformatorów. Sporządzanie transformatorów przemysłem amatorskim nie jest godne zalecenia, gdyż zdobycie odpowiedniego materjału połączone jest z dużemi trudnościami, a samo wykonanie transformatora wymaga wiele doświadczeń, przeważnie natury laboratoryjnej. Zresztą na rynku istnieje wiele dobrych gatunków transformatorów. Chodzi tylko o to, by dobrać odpowiedni typ.

Wymagania różnego rodzaju, jakie stawia się dobremu transformatorowi, nie mogą być oczywiście w całej rozciągłości spełnione. Koniecznem jest pójść po linji pewnego kompromisu. Naogół od dobrego transformatora trzeba wymagać, ażeby jego opór dla prądu zmiennego był w przybliżeniu równy raz oporowi układu dostarczającego prąd, drugi raz tego obwodu, który prąd zużywa. Tylko wtedy bowiem możliwe jest najlepsze wyzyskanie energji. W wyborze odpowiedniego stosunku przekładni jest się zatem związanym pewnemi granicami. Jako odpowiedni dla transformatorów początkowych przy dołączeniu wzmacniacza do odbiornika detektorowego okazał się stosunek 1 : 8 do 1 : 20, zaś przy dołączeniu do odbiornika lampowego stosunek 1 : 4 do 1 : 6. Dla transformatorów przejściowych przyjmuje się stosunek 1 : 2 do 1 : 3, a dla wyjściowych (np. przy użyciu głośnika) stosunek 1 : 1 do 1 : 2. Wogóle trzeba pamiętać, że wielkość przekładni nie może być zbyt duża, gdyż równocześnie ze wzrostem ilości uzwojeń wzrasta również pojemność własna transformatora, która przy pewnej wielkości może nawet doprowadzić do zwarcia. Nie należy wogóle zapominać, że system oparty na pojemności i samoindukcji przedstawia zawsze obwód drgań, który najlepiej odpowiada tym częstotliwościom, które są najbardziej zbliżone do jego własnej częstotliwości. Ażeby jednak uniknąć zniekształcenia barwy dźwięku, trzeba wszystkie częstotliwości, a conajmniej te które są zawarte między 2 000 i 25 000, w równym stopniu dobrze oddać.

Jasnem jest, że wszystkie te warunki mogą być spełnione jedynie przy wyrobach poważnych i znanych firm.

W dobrym transformatorze cewki są dobrze izolowane od rdzenia, który sam sporządzany jest z żelaza „najwyższej klasy". Wielkość przekładni, ilość zwojów cewek i ich początki winny być w dobrym fabrykacie wyraźnie podane.

Bardzo dobre okazały się transformatory push-pull, wyróżniające się wielką czystością tonu. Są one wszakże cokolwiek droższe od zwykłych transformatorów.

4. Oporniki żarzenia. Odbiorniki lampowe wymagają specjalnego organu do wyregulowania żarzenia w stosunku najodpowiedniejszym dla danej lampy. Uzależniona jest od tego dłuższa lub krótsza użyteczna trwałość lampy. Ponieważ chodzi tutaj przeważnie o całkiem drobne zmiany (np. dla lampy 2-woltowej nikt nie będzie używał baterji 6-woltowej) opornik żarzenia musi pracować systemem delikatnie wycieniowanej gradacji. Możliwem to jest jednak tylko wtedy, o ile wszystkie części opornika są precyzyjnie wykonane, w szczególności zaś drut oporowy winien się odznaczać równomiernym oporem. Każda niedokładność odbije się tu natychmiast, wywołując miganie lampy, i co zatem idzie, w słuchawkach szmery. Powierzchnia ślizgacza musi być na tyle szeroka, by jednocześnie można było dotykać dwu uzwojeń. W przeciwnym wypadku grozi niebezpieczeństwo przerwy prądu, względnie dorywczego przeciążenia włókna żarzenia, co musiałoby się odbić na jego wytrzymałości. Nakoniec trzeba zaznaczyć, że opór przez pewien okres działania nie powinien się zmieniać. Wymaganie to może być spełnione jedynie przez odpowiednie zastosowanie drutu oporowego. Największy opór odpowiedni dla danej lampy można łatwo obliczyć na podstawie prawa Ohma.

5. Potencjometr. Podobnych zalet trzeba wymagać od dobrego potencjometru. Wielkość jego oporu normalnie wynosi od 300 do 700 omów.

6. Podstawki do lamp. Żródłem częstych przerw w odbiorze są podstawki lampowe. Unikać tutaj trzeba każdej zbytecznej części metalowej, aby pojemność, która w tym wypadku bardzo szkodliwie oddziaływuje, zmniejszyć do minimum. Niemniej ważne jest, aby płytka z kontaktami wykonana była z najlepszego materjału izolacyjnego, ponieważ rozmieszczenie kontaktów jest bardzo bliskie. Aby uniknąć prądów pełzających konstruuje się podstawki z wycięciem w formie krzyża i t. p. Główną jednak rzeczą jest, by wtyczki lampy dobrze kontaktowały z podstawką lampową. Koniecznemi warunkami dobrej podstawki do lampy są zatem: dobra izolacja, jaknajmniej części metalowych i czyste wykonanie.

7. Organy przełączeń. W wielu wypadkach, przy posługiwaniu się bardziej skomplikowanemi układami, koniecznem jest stosowanie różnych organów przełączeń od najbardziej skomplikowanych, najróżniejszych rodzajów przełączników aż do prostej wtyczki z gniazdkiem. Bez względu na formę zewnętrzną tychże, koniecznem jest, by każda z tych części była prosta, jednoznaczna, izolacja ich pierwszorzędna, a kontakty bezwarunkowo pewne. Wspomnieć trzeba, że zamało użytku robi się z przełączenia zapomocą wtyczki, jakkolwiek zalety tego oddawna są już w technice znane, jako odpowiadające wymaganiom w każdym kierunku. Organy przełączeń najczęściej psują się w kontaktach wskutek utlenienia się powierzchni kontaktów. Toteż pierwszeństwo mają tutaj materjały mało skłonne do oksydacji np. nowe srebro.

8. Sprzęgacze. Dla wywołania sprzężenia (głównie sprzężenie indukcyjne) potrzeba dwu cewek, które w różnym stopniu zbliża się do siebie. Do tego celu używa się sprzęgacza. Winien on być sporządzony z dobrego materjału izolacyjnego; należy jednak wymagać również, by nastawianie mogło odbywać się stopniowo. Wtedy jest się w możności każdorazowo wywołać ten stopień sprzężenia, który okazał się w danym wypadku najkorzystniejszy. Innemi słowy potrzebna jest do tego celu skala. Ważnem jest również, aby osie sprzęgacza były odpowiednio długie, by uniknąć wpływu pojemności ręki, na co tego rodzaju sprzężenia są bardzo czułe.

9. Uchwyty i skale. Przy wszystkich organach do nastrojenia powinny być chwyty i skale, umożliwiające łatwą obsługę. W tym celu nie powinny mieć mniejszej średnicy, niż 40 mm. Kolejność cyfr skali winna odpowiadać kierunkowi obrotu kondensatora, a działki skali nie powinny być za szerokie, aby nastrojenie mogło być dostatecznie ostre. Nakoniec trzeba wymagać, aby umocowanie skali było zapomocą odpowiednio rozmieszczonych śrub bezwarunkowo pewne.

10. Śruby i nakrętki. Trzeba również wspomnieć pokrótce o śrubach i nakrętkach. Muszą one być do siebie dopasowane, aby przy silnem nawet naciąganiu skręty nie rozluźniały się, skutkiem czego mogłyby powstawać niepewne kontakty. Ponieważ są one sporządzone przeważnie z mosiądzu, a więc materjału względnie miękkiego, potrzeba przy żywaniu tychże zachować konieczną ostrożność. (w/g „Radiowelt").

Materjały radjotechniczne na sezon 1927-28.

Poniżej pomieszczamy dokończenie artykułu L. K. Ormontowicza o materjałach radjotechnicznych na sezon 1927-28, jako uzupełnienie części pierwszej i drugiej, które podaliśmy w numerach 29 oraz 33 „Rynku Metalowego i Maszynowego" z r. b.

Obserwując rozwój odbiorników na Zachodzie, a przedewszystkiem w Nowym Świecie, stale stwierdzić możemy, jak duży nacisk kładzie się na prostotę i łatwość strojenia. Coraz częściej spotykamy w czasopismach zagranicznych aparaty wielolampowe o jednej skali nacechowanej w mutrach. Wszyscy zdajemy sobie sprawę, że i u nas aparaty monoskalowe szczególną wziętością cieszyć się będą, gdyż stroić 2-ma lub 3-ma a często i więcej skalami jest dla przeciętnego radjosłuchacza wielce kłopotliwe, przyczem aparat nie dostrojony należycie gra słabo i zniekształca, a właściciel narzeka i szuka błędu w aparacie, zamiast szukać zła w swej nieumiejętności strojenia.

Jest to więc jedna z b. poważnych nowacyj w bież. sezonie. Drugą jest wprowadzenie na rynek zupełnie doskonałych prostowników anodowych i katodowych wraz z filtrami odpowiadającemi zadaniu. Sam fakt, że przez stosowanie tych aparatów pozbawiamy się kłopotu z odnawianiem lub ładowaniem bateryj anodowych i katodowych, wskazuje na doniosłość tego ulepszenia.

Wśród rozmaitych typów aparatów anodowych na szczególną uwagę zasługują aparaty posiadające lampy prostownicze bez włókna żarzenia. Podobnie do amerykańskiej lampy Reyton, zbudował znany i stary niemiecki radjotechnik Dr. Seibt swój Anotron. Lampa ta, jako nieposiadająca włókna, ma nieograniczoną długotrwałość, pracując wydajnie i bez zarzutu. Już to samo pozwala przypuszczać, że aparaty anotronowe większą cieszyć się będą wziętością niż odpowiednie aparaty z lampami katodowemi, które są obecnie dominujące na rynku polskim; wspomnę tu firmy Philips, Körting ,Ahemo itd.

Nieco inną drogą poszła firma Marconi, stwarzając lampę z katodą podgrzewaną w kształcie blaszki emisyjnej, ogrzewanej spiralą, zasilaną prądem zmiennym. Lampy tego rodzaju są już od kilku miesięcy u nas do nabycia, w Polskiem Towarzystwie Radjotechnicznem. Czy lampy te znajdą szersze zastosowanie w to wątpić można, gdyż cena ich jest stosunkowo wysoka.

Miłą nowiną są jednostki sprzężne do wzmacniaczy oporowych, które ostatnio wypuściła firma Philips. Jednostki te pracują doskonale i można je każdemu polecić, jakkolwiek wątpimy czy będą one cieszyły się zainteresowaniem ze względu na swą cenę dla naszego rynku za wysoką. Słuchawki nie zmieniły swego oblicza ani pod względem elektrycznym ani mechanicznym, natomiast wśród głośników zaszła duża zmiana na korzyść głośników beztubowych, wśród których głośnik Philipsa zdaje się zajmować jedno z pierwszych miejsc. Dzięki głośnikom beztubowym jesteśmy teraz świadkami tak dobrych reprodukcyj muzycznych i wokalnych, o jakich marzyliśmy kilka lat wstecz.

Sezon obecny stać będzie pod znakiem uniezależnienia się od zagranicy. Szybko, niespodziewanie szybko rozwija się nasz rodzimy przemysł radjotechniczny. Jeżeli w takim tempie pójdziemy dalej, to możemy oczekiwać, że 90% sprzętu, materjału i akcesoryj w przyszłym sezonie będą wytworem przemysłu krajowego.

O wielkości tego nowego przemysłu będziemy mieli możność przekonać się na Drugiej Wystawie Radjowej w Warszawie.

L. K. Ormontowicz.

Na falach eteru przebiegają cenne wiadomości —
RADJO — oto nowa kopalnia złota.

Światowy przemysł elektrotechniczny.

Jak komunikuje „The Electrician" Zjednoczenie Angielskich Przemysłowców Elektrotechnicznych oraz Pokrewnych Gałęzi Przemysłu (British Electrical and Allied Manufacturers Association) zwróciło się do przygotowawczego Komitetu Międzynarodowej Konferencji Ekonomicznej przy Lidze Narodów z opracowaną przez się „Monografją przemysłu elektrotechnicznego" ((Monograph of the electrical Industry"), w której daje obraz tego przemysłu w ramach ogólno - światowych. Idąc za „The Electrician", przytaczamy niektóre z przytoczonych w tej pracy danych liczbowych (cyfry dotyczą stanu z roku 1925).

Wartość ogólna światowej produkcji wszelkiego rodzaju wyrobów elektrotechnicznych wynosi zatem rocznie 600.000.000 funtów sterlingów (15.240 tys. zł w złocie). Z tej sumy Stany Zjednoczone A. P. pokrywają same prawie 50 proc., będąc jednocześnie, z drugiej strony, tak olbrzymim spożywcą, iż przypada na nie 47 proc. światowego

Oświetlenie uliczne miast, placów, dziedzińców fabrycznych

Nowe lampy łukowe Koertinga

długopalne, oszczędnościowe, dla prądu stałego i zmiennego,

systemu

Dia - Carbone

palą się: 120 godzin bez zmiany węgli, dają: 1500 do 3300 świec w dolnej półkuli, zużywają 0.2—0.3 Watt na świecę.

Lampy DIA-CARBONE dają **przy tem samem zużyciu prądu dwa razy tyle światła** co lampy żarowe i zapewniają wielką oszczędność Gminom, Magistratom i Elektrowniom.

ELEKTROWNIA M. WŁOCŁAWKA w liście z dnia 6. 9. 1926 pisze:

„Z prawdziwą przyjemnością pospieszamy zakomunikować, że nadesłane nam lampy łukowe poddaliśmy na pierwszorzędnej ulicy próbie, która wypadła bardzo dobrze. Wybitne zalety tych lamp skłonią zapewne Zarząd Elektrowni do zainstalowania na ulicach miasta jeszcze innych grup lamp tego samego typu".

4853

REFERENCJE:
ELEKTROWNIA WARSZAWSKA
DYR. KOL. LWOWSKA P. K. P
MAGISTRAT M. KATOWIC

Prospekty, kosztorysy i opisy na żądanie.

TOWARZYSTWO ELEKTRYCZNE

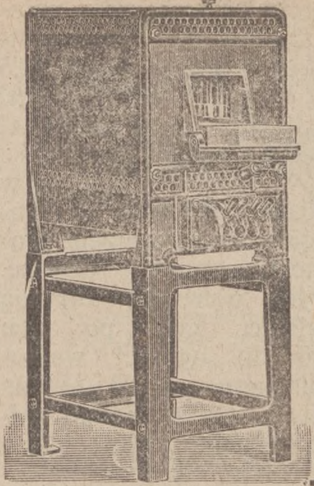
„Kandem"

Sp. z ogr. odp.

Warszawa

ul. Miodowa nr. 7. Tel. 297-99, 288-29.

Oddział w Katowicach:
ul. Warszawska 32.

Piece elektryczne

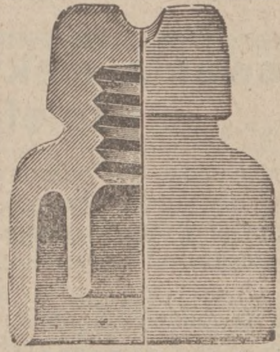
do wyżarzania i hartowania
D. R. P.

Elektryczne suszarnie
D. R. P. 3584

Prospekty i oferty na żądanie natychmiast gratis.

Generalna reprezentacja

L. Jakubowicz i S-ka
Sosnowiec, Dęblińska 7

Ważne dla przemysłowców, branży elektrotechnicznej i kupców towarów żelaznych!

Fabryczny skład IZOLATORÓW

wysokiego i niskiego napięcia, izolat. wprowadz., rolek, fajek, tulejek: Gałek karb. i gładk. do pieców, drzwiczek, artykułów do rolet, i dla użytku radjowego oraz inne artykuły techniczne z pierwszorzędnej porcelany

„ARTEPOR" artykuły techniczne i elektrotechniczne z porcelany
KRAKÓW, ul. Długa nr. 18. 482 4

Jeneralna reprezentacja fabr. porcelany **THEODOR POHL. Schatzlar** (Czechosłowacja.) Na żądanie służymy ofertami.

Towarzystwo Akcyjne

Zakładów Elektrotechnicznych

Inż. Kazimierz Patzer

Warszawa, Aleje Jerozolimskie 9.

Telefony 59-46 i 59-26 93-18

Adres telegraficzny: KAPATZER, Warszawa.

Rok założenia 1903

Fabryka rurek izolacyjnych i artykułów elektrotechnicznych

Wszelkie instalacje elektryczne

Duże składy materjałów elektrycznych oraz motorów

Skład fabryczny szczotek do motorów i dynamomaszyn **The Morgan Crucible C-ny., Ltd., Londyn.**

4306

spożycia wyrobów elektrotechnicznych, gdy, natomiast, co do wywozu nie zajmują one tak wybitnego stanowiska, udzielając nań tylko około 11.5 proc. swojej wytwórczości, łączna wartość której sięga 295.000.000 funtów sterlingów (7.493.000.000 zł w złocie). Anglja ze swą wytwórczością o wartości 70.000.000 funtów szterlingów (1.778.000.000 zł w złocie), co wynosi 35.000.000 funtów szterlingów (889.000.000 zł w złocie) mniej, aniżeli produkcja wyrobów elektrotechnicznych Niemiec. Niemcy co do wywozu tych wyrobów zajmują pierwsze miejsce w świecie, gdy po nich dopiero idą przodujące co do ogólnej wartości produkcji Stany Zjednoczone A. P., a za niemi, na trzeciem miejscu — Anglja. Będąc największym eksporterem, Anglja jednocześnie jest i największym importerem wyrobów elektrotechnicznych przy sumie importu 5.179.000 funtów szterlingów (131.500.000 zł w złocie), blisko o 30 proc. więcej, aniżeli importer drugi zkolei co do wartości swego przywozu — Japonja. Monografja podkreśla wybitny wzrost krajowej produkcji elektrotechnicznej w Japonji, Kanadzie, Włoszech, Hiszpanji i Czechosłowacji pod ochroną wysokich stawek celnych, zaznacza jednak, iż trudno w bliskiej przyszłości oczekiwać stąd poważniejszej zmiany w rozkładzie wywozu na poszczególne kraje eksportowe w stosunku do położenia obecnego, gdy na Anglję, Stany Zjednoczone A. P., Niemcy, Francję i Szwajcarję przypada razem 87 proc. wartości światowego eksportu wyrobów elektrotechnicznych, a w tem na trzy pierwsze państwa 77 proc. tego eksportu.

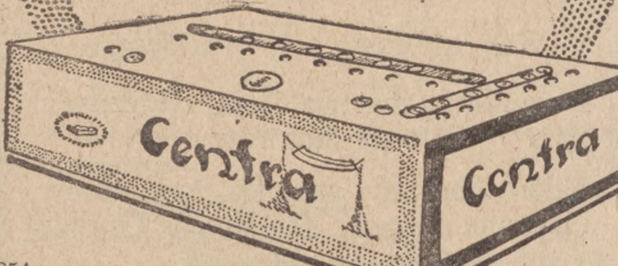
i. S.

Zastosowanie spawania elektrycznego do linij telegraficznych i telefonicznych.

W końcu r. 1925 kolej Murmańska dla ochrony łączności telefonicznej od szkodliwego oddziaływania na nią przewodów Wołchowstroju (110 000 V) rozpoczęła budowę nowej linji telefonicznej od Leningradu do Zwanki.

Dla osiągnięcia symetrji w obwodach telefonicznych, będącej, jak wiadomo, jednym z zasadniczych warunków prawidłowego działania linji w tych warunkach, zastosowano spawanie drutów za pomocą elektryczności. Z kolei Południowo-Zachodnich sprowadzono w tym celu spawalnie systemu M. Wachnina wraz z obsługą i rozpoczęto budowę linji, która była prowadzona w porze zimowej, w warunkach nader niekorzystnych. Mimo to osiągnięto bardzo korzystne wyniki; koszt jednego połączenia elektrycznego wyniósł 18—20 kop., podczas gdy dawniej wykonanie połączenia (na gorąco) kosztowało ok. 77 kop.

Pismo „Żeleznodorożnoje dieło“, z którego notatkę tę podajemy, zamieszcza w zesz. Nr. 1—2 r. b. opis spawalnicy, specjalnie w tym celu zbudowanej

[1137]

KUPIEC *branży RADJOFONICZNEJ nie powinien być tylko kupcem — pozbywcą, pośrednikiem przy nabywaniu aparatów i odnośnych przyborów, ale zawsze ma pamiętać o tem, że jest przecież propagatorem i pionierem ruchu radjofonicznego wogóle!*

przez siły miejscowe. Użyto mianowicie starego silnika syst. Douglas, czterotaktowego o mocy ok. 4 KM przy 3 000 obr. oraz prądnicy prądu stałego, którą zamieniono na prądnicę jednorazową, dającą przy 300 okr. na sek i 600 V moc około 1,5 kW.

Zespół ustawiony jest na noszach i zakryty pokrywą, którą zdejmuje się podczas pracy dla lepszego chłodzenia maszyny. Waga zespołu wraz z noszami wynosi ok. 95 kg. Urządzenie do spawania składa się z dwóch transformatorów przenośnych wagi ok. 7,3 kg. Uzwojenie pierwotne — drut 1,5 mm, wtórne — sztaba miedziana wygięta spiralnie. Za pomocą kabla giętkiego do transformatora dołącza się specjalne szczypce.

Zastosowanie powyższego urządzenia dało wyniki następujące:

a) czas, niezbędny dla przygotowania spójki, t. j. umocowanie drutu w szczypcach, spawanie i odjęcie szczypiec wyniósł ok. 1 min. 19 sek.; samo spawanie przytem trwa przeciętnie 10 sek.

b) rozruch silnika (w stanie zimnym) wynosił ok. 40 sekund;

c) zużycie benzyny na 1 spójkę drutu 5 mm wyniosło przeciętnie 5 gr. smaru — 1 gr.

Drużyna, składająca się z maszynisty, spawacza i 4 „druciarzy" przy 8-godzinnej pracy, wykonywała 80 spójek. W danym wypadku pracowały dwie grupy spawaczy przy jednym maszyniście, czyli 11 osób, co dało 160 spójek w ciągu 8 godzin pracy.

Dzięki małej wadze zespołu daje się on łatwo przenosić z pomocą dwu robotników. W razie potrzeby można go przewozić na wózku (drezyna) po szynach.

Praktyczny prostownik.

Najnowszy ten prostownik pomysłu p. Augustyńskiego, który posługuje się nim przeszło rok z powodzeniem, jest następujący:

Rdzeń transformatora składa się z 60 blach o grubości 0,5—0,8 mm. Wszystkie krawędzie bardzo starannie opiłowane, dobrze wygładzone, nasmarowane szelakiem po obydwu stronach. Po wyschnięciu składa się je naprzemian i skręca 4-ma śrubami mosiężnemi.

Na cewce nawinięte jest 1 300 zw. drutu 0,3 izolowanego dwa razy bawełną. Początek uzwojenia jest połączony z siecią o 220 w., koniec ze szpulą wahadełka 500 zw. Koniec tej szpulki połączony jest z drugim biegunem sieci 220 w.

Na drugiej takiej samej szpulce nawinięte jest 100 zw. drutu 3×1 mm., izolowanego dwa razy bawełną z odgałęzieniem na 50 zw. Początek i koniec tego uzwojenia idzie na wahadełko, środek zaś sam na amperomierz, stąd do oporu (20 cm drutu nikielin 0,6), z oporu na akumulator a minus i plus zaś od drugiego końca wahadełka. Sprężyna wahadełka jest zrobiona z piłki od żelaza zcienionej do 0,6 mm., zaś 2 sprężyny kontaktowane są zrobione ze szprychy rowerowej wyklepanej i opiłowanej; na jednym z końców jest przylutowany drut mosiężny trzymilimetrowy gruby na 5 mm do długich klocków, drugie dwa końce są przykręcone na podkładkach do głównej sprężyny. Oprócz tych sprężyn są przykręcone do głównej sprężyny 2 kątowe kawałeczki zrobione z 1 mm blachy żelaznej tak dobrane, że gdy się je włoży pomiędzy końce magnesu, to pomiędzy kawałkiem danym a magnesem, po obydwu stronach wytworzona przestrzeń wynosi $2\frac{1}{2}$ mm.

Magnes użyty został od induktora — dwie stykowe śrubki wahadełka są zaopatrzone na końcach w srebrny drucik, zrobiony z srebrnej korony.

Prostownik ten daje 2 i $\frac{1}{2}$ amp. przy 4 woltach.

(s. p.)

Higjena a radjoamatorstwo.

Nie od rzeczy przestrzec należy radjoamatorów przed skutkami wadliwych instalacyj radjowych. Lehmann, świetny higjenista niemiecki jak i Dr. Skowroński z Krakowa wskazują na odmiany neurastenji powstałej na tle hałaśliwej audycji, jak również i audycyj zbyt cichych. Wskazują na zgubne wpływy ubocznych szmerów, pisków, wycia i trzasków, występujących zwłaszcza przy aparatach odbiorczych, instalowanych przez radjoamatorów.

Słuchawki źle dobrane mogą być równie przyczyną zaburzeń nerwowych, podobnie jak i innych. Znaną już w tym względzie jest choroba skórna, zwana radjową, a poznana niedawno; spowodowana bywa ona przez słuchawki, wyrabiane przez fabrykę zagraniczną z niewłaściwego materjału, a łatwo je rozpoznać po silnym zapachu, jaki wydzielają. Słuchawki te drażnią skórę i wywołują nieznośny wyprysk cz. ekzemę.

Co się tyczy wskazówki, jak słuchać audycyj radjowych, to tu należy postępować w myśl staropolskiego przysłowia: co zanadto, to niezdrowo. Wskazanem jest, aby nie nadużywać zmysłu słuchu kilkugodzinnemi audycjami, gdyż takie przeciążenie doprowadza nietylko do znużenia, lecz i do neurastenji ogólnej. Wszak radjo nie jest wynalazkiem sezonowym, przeto znajdzie się po wielekroć okazja do wysłuchania rzeczy pięknych lub też interesujących, a wobec tego trzeba umieć sobie odmówić nieraz chęci nadmiernego słuchania.

Wszystkie te przesłanki dotyczą w pierwszym rzędzie radjoamatorów nierozporządzających często odpowiedniemi środkami materjalnemi i operujących tanim materjałem radjotechnicznym.

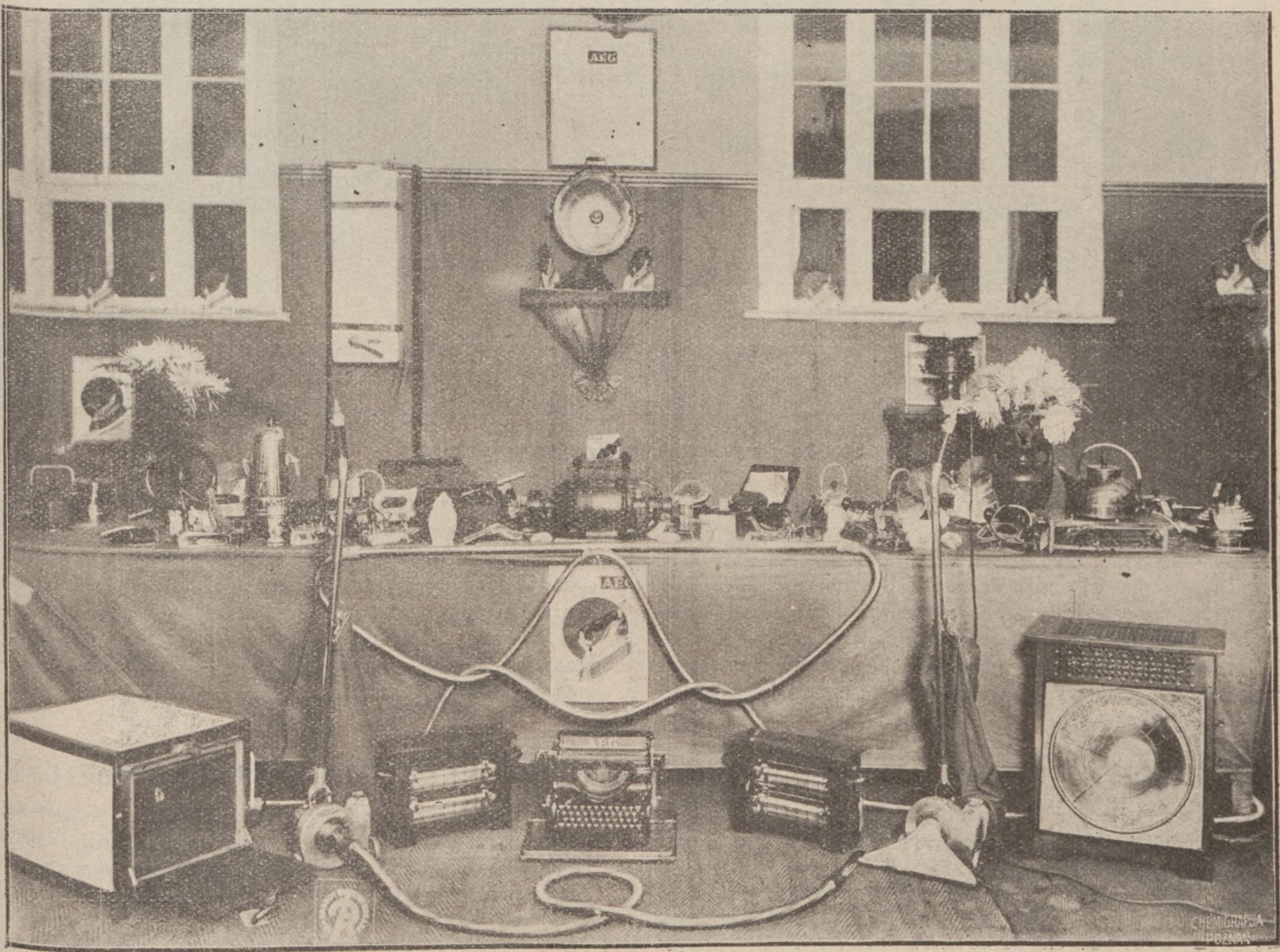
Z I-szej Wystawy Radjowej w Poznaniu.

Zupełnie bezstronnie przyznać musimy, że Dyrekcja Targów Poznańskich, jako organizator główny, jak nie mniej zainteresowane sfery przemysłu radjotechnicznego dołożyły wiele starań i zabiegów, aby w obecnym jeszcze krytycznym okresie gospodarczym wystąpić na Pierwszej Wystawie Radjowej w Poznaniu z całą okazałością.

Świadczy o tem nie ilość wprawdzie, lecz jakość wystawianych eksponatów, obejmujących nawet w szczegółach całokształt przemysłu radjofonicznego.

Dla zilustrowania całości, przytoczymy kilka streszczonych opisów firm wystawiających, nadmieniając przytem, że szczupłość miejsca nie zezwala nam na pomieszczenie wszystkich w niniejszym numerze i pewną część zarezerwować musimy do następnego numeru „Rynku Metalowego i Maszynowego".

Powszechne Towarzystwo Elektryczne
Poznań, Św. Marcin 41.

Stoisko f-my Powszechne Towarzystwo Elektryczne w Poznaniu.

Z pośród firm branży elektrotechnicznej, wystawiających na obecnej Wystawie Radjowej, na specjalne wyróżnienie zasługuje AEG, Powszechne Towarzystwo Elektryczne, mające swą siedzibę przy ul. św. Marcina 41. Firma ta wystąpiła tak okazale, że przyznano jej za jej arcyciekawe eksponaty złoty medal. Nadmienić należy, że zestawione przez wspomniane Towarzystwo eksponaty wywołują jaknajwiększy podziw zwiedzających i stanowią olbrzymią atrakcję. Obok prześlicznych elektrycznych umywalni, obok chłodni elektrycznych, maszynek do zaparzania kawy, obok odkurzaczy elektrycznych — zestawiło Tow. Elektryczne eleganckie piecyki do ogrzewania, maszynki do grzania karbówek, żelazka do prasowania itd. itd. Wszystko to dostępne dla niezamożnych nawet sfer, wszystko w doskonałem, a przytem wytwornem wykończeniu.

Kazimierz Greger, Poznań, ul. 27 Grudnia 20.

Stoisko f-my Kazimierz Greger w Poznaniu.

Firma p. Kazimierza Gregera jest nam dobrze znana, ze względu na swój dział optyczny i dział aparatów fotograficznych. Co się tyczy tych dwóch działów p. Greger stale daje co najlepsze, ma więc już doskonale wyrobioną opinję. Nie wszystkim może jeszcze wiadome, że do tych dwóch działów p. Greger przyłączył trzeci, radjowy, pod każdym względem imponujący. Widzimy bowiem u niego dużo zainteresowania się i inicjatywy, przyczem firma, materjalnie bardzo dobrze usytuowana i dobrze rozbudowana, posiada w dziale radjotechnicznym świetne wprost widoki rozwoju na przyszłość. Od kilku miesięcy już omawiana placówka polska posiada własny swój warsztat, w którym trudni się montażem aparatów radjo, wykonując je precyzyjnie i estetycznie. Zarazem posiada przedstawicielstwo pierwszorzędnych firm zagranicznych na słuchawki, przybory i kondensatory. Zatrudnia ona blisko 30 ludzi.

FABRYKA OGNIW GALWANICZNYCH „ENERGOS", WARSZAWA, ELEKTORALNA 14.

Poważna placówka ta, będąca od lat już w swoim zakresie produkcji główną dostawczynią Ministerstwa Poczt i Telegrafów, Ministerstwa Spraw Wojskowych oraz innych instytucyj komunalnych i państwowych, wystąpiła na obecnej Wystawie Radjowej w Poznaniu z całą okazałością. Widzimy tu liczne baterje anodowe i katodowe najwyższej pojemności i przechowalności, ogniwa do telefonów i aparatów indukcyjnych oraz celów sygnalizacyjnych. Niemniej interesująco przedstawiają się baterje do latarek kieszonkowych itd.

ZAKŁADY FABRYCZNE „IDEAL-RADJO", KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 5.

Prawie w każdym sklepie radjowym żądają dzisiaj znane słuchawki, detektory, aparaty lampkowe z marką **„Point Bleu"**. Dlaczego? Otóż fabrykaty z niebieską kropką „Point Bleu" nigdy nie zawodzą i zaoszczędzają wiele przykrości.

Najważniejsze i niezbędne sprzęty radjowe są następujące: Słuchawka ‚Point Bleu" z niebieską kropką, aparaty lampkowe z niebieską kropką, detektor „Point Bleu" z niebieską kropką, kryształek „Point Bleu" z niebieską kropką, cewka „Multidyna" na długie i krótkie fale „Point Bleu" z niebieską kropką i rozgłośnik „Super Point Bleu" z niebieską kropką. Te niezbędne sprzęty zapewniają niezawodne i pewne połączenie oraz odbiór.

Gdyby którykolwiek ze sklepów radjowych nie miał przypadkowo jakiegokolwiek z wymienionych sprzętów radjowych, natenczas wystarczy napisać zwykłą pocztówkę pod adresem: Zakłady Fabryczne „Ideal-Radjo". Kraków, Rynek Główny nr. 5, które żądany towar prześlą odwrotną pocztą.

„Radjoton", Wieczorek i Rzemyszkiewicz, Poznań, ul. Półwiejska 4.

Stoisko f-my „Radjoton", Wieczorek i Rzemyszkiewicz w Poznaniu.

Powyższe przedsiębiorstwo, jedno z najstarszych placówek branży na terenie Poznania, zajmuje się wyłącznie produkcją radjoaparatów. Specjalnością jego są aparaty pięciolampkowe, eliminujące radjostację poznańską, o konstrukcji wewnętrznej opartej na nowoczesnych wynalazkach rozpowszechnionych w Stanach Zjednoczonych. Konstrukcja ta posiada kondensatory złożone, umożliwiające odbieranie fal różnych stacyj nadawczych przez obracanie jednej tylko tarczy. Całość bardzo uproszczonego a jednak ulepszonego mechanizmu, umieszczona wewnątrz naprawdę artystycznie wykonanych skrzynek, daje w efekcie radjoodbiornik, który — o ile nie przewyższa — to napewno nie ustępuje analogicznym wyrobom zagranicznym.

Dla miłośników radja omawiana firma wykonuje także aparaty detektorowe oraz jednolampkowe, nadające się specjalnie dla prowincji. Również należy tu zwrócić uwagę na doskonałą produkcję cewek, t. zw. neutrowoksowych.

Na obecnej Wystawie Radjowej stoisko firmy „Radjoton" cieszy się specjalnem zainteresowaniem, co chyba najlepiej świadczy o dobroci dostarczanych przez nią materjałów radjotechnicznych.

CENTRALA BUDOWY TELEFONÓW IDASZAK I WALCZAK, POZNAŃ, PLAC Ś-TO KRZYSKI 4.

Życie nowoczesne, tętniące pracą organizacyjną handlu i przemysłu naszego, może się pochlubić w wielu dziedzinach zdobyczami przystosowanemi do ostatnich wymagań postępu wiedzy i techniki.

Jedną z takich placówek, posiadających w tym względzie dobrze zasłużoną markę, jest firma powyższa, która sprężystością swej organizacji — solidnością, ceną i doborem materjału swych artykułów telefonicznych i radjowych, umiała wybić się na jedno z pierwszych miejsc swej branży.

Nie powątpiewamy też, że zaufanie jak najszerszego ogółu odbiorców towarzyszyć będzie wysiłkom pracy tej zaufania godnej firmie.

ZAKŁADY RADJO-ELEKTRYCZNE „REZONANS" W POZNANIU, UL. 27 GRUDNIA 9.

Wszyscy wiemy doskonale, że nasza poznańska stacja nadawcza uchodzi za bardzo dobrą, a zbyt wszelkiego radjosprzętu w Wielkopolsce rozwinął się w wysokim stopniu dopiero po uruchomieniu wspomnianej stacji.

Wówczas to powstawały liczne placówki przemysłu radjofonicznego i wówczas to poczęły wybijać się na czoło dostarczanych przyborów radjofonicznych — radjoaparaty i wszelkie dodatki do radja firmy „Rezonans" która już w zaczątkach istnienia swego, zajęła jedno z pierwszych miejsc pośród poznańskich zakładów radjoelektrycznych. Firma posiada własne warsztaty, z których dostarcza wszelkiego rodzaju aparaty radjowe. Stoisko firmy zwiedzanem bywa dość żywo przez gości interesowanych.

Fabryka Elementów i Bateryj, W. Tomaszewski i Ska, Poznań, Wenecjańska 6.

Stoisko Fabryki Elementów i Bateryj, W. Tomaszewski w Poznaniu.

Wyżej wspomniana placówka polska powstała przez przejęcie już istniejącej fabryki pod nazwą „Pierwsza Poznańska Fabryka Elementów i Bateryj" oraz „Fabryki Ogniw Galwanicznych „Fogtan" T. A. w Poznaniu i jest zjednoczona w jedno przedsiębiorstwo przemysłowe pod nazwą: **„Fabryka Elementów i Bateryj" W. Tomaszewski i Ska. Poznań;** nastąpiło to w roku 1925.

Od tego czasu fabryka rozwija się bardzo pomyślnie, a wyroby jej, znane w całej Rzeczypospolitej, cieszą się najlepszem uznaniem odbiorców, w szczególności konsumentów.

Wymienić należy, że baterje anodowe **„Centra"**, wyrabiane przez powyższą fabrykę, cieszą się niezwykłem uznaniem w najszerszych kołach radjoamatorów z powodu swej niezrównanej jakości i długotrwałości używania. O wymienionem przedsiębiorstwie śmiało powiedzieć można, że jest ono największem przedsiębiorstwem omawianej branży w Polsce, zatrudnia bowiem około 300 ludzi.

Fabryka posiada własne laboratorjum, a długoletnie doświadczenia jak i fachowe kierownictwo fabryki dają zupełną gwarancję, że fabrykaty **„Centra"** są pierwszorzędnej jakości.

Wkońcu zwraca się specjalną uwagę na produkowaną przez powyższą fabrykę nową baterję kieszonkową pod nazwą **„Centra-Mikro"**, który to artykuł stanowi najnowszy wynalazek techniki tej branży. Baterja „Centra-Mikro" jest w Polsce patentowaną.

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO TELEFONÓW, POZNAŃ, UL. JASNA 9.

Wielką atrakcją dla zwiedzających Wystawę Radjową jest stoisko Poznańskiego Towarzystwa Telefonów. Założone w 1908 r. jako Posener Telefcngesellschaft, zostało w 1921 r. wykupione z rąk obcych i otrzymało obecną nazwę.

Kapitał zakładowy wynosi 20.300 zł.

Firma omawiana instaluje kompletne zakłady telefoniczne wszelkich systemów i oddaje ostatnie na życzenie w dzierżawę. Buduje we własnych warsztatach radjoodbiorniki, uskutecznia wszelkie reparacje i naprawy wchodzące w zakres telefonji i radjofonji. Na składzie prowadzi również wszelkie najnowsze artykuły radjo- i telefoniczne, i to w rozmiarach kolosalnych, ponieważ P. T. T. jest dostawcą najpoważniejszych instytucyj rządowych, jak i prywatnych. Omawiana placówka posiada na Polskę przedstawicielstwo firmy „Deutsche Telefonwerke & Kabelindustrie", Berlin i kilku innych firm zagranicznych. Obrót roczny wynosi ca zł 1.000.000. W końcu zaznaczyć wypada, że filje Poznańskiego Towarzystwa Telefonów mieszczą się w Poznaniu przy ul. Fr. Ratajczaka nr. 39 oraz w Bydgoszczy przy ul. Gdańskiej nr. 158.

„POLMET", POLSKA RADJOSŁUCHAWKA, LWÓW.

Słuchawki radjofoniczne „Polmet", wyrabiane są z najprzedniejszych surowców, płytki magnesów zaś ze specjalnej stali wolframowej, o wysokiej hysterezie magnetycznej, co sprawia, że magnesy — nawet po wieloletniem używaniu słuchawek — nie tracą swych własności. Do wyrobu membran używa się specjalnej angielskiej blachy krzemowo-wanadowej, która posiada zdolność najczystszego i najwierniejszego odtwarzania tonów.

Pamiętać należy, że większość importowanych słuchawek posiada magnesy lichego gatunku. Wprawdzie słuchawka taka nie zdradzą w chwili kupna swej wady kardynalnej, jednak po kilkunastu, a nawet po kilku tygodniach używania, działa znacznie gorzej, nierzadko zaś zupełnie „głuchnie", o czem radjo-amatorzy wiedzą dobrze z własnej praktyki. Omawiane słuchawki, będące dziełem polskich rąk, nie ustępują w niczem analogicznym wyrobom zagranicznym. Przedstawicielem firmy „Polmet" na województwa zachodnie jest inż. P. Łoziński, Poznań, Plac Działowy 6.

ZAKŁADY RADJOTECHNICZNE „RADIUS", POZNAŃ, ŚW. MARCIN 62.

Firma Zakłady Radjotechniczne „Radius" Poznań, św. Marcin 62, jest najstarszą w Wielkopolsce firmą czysto radjotechniczną od roku 1924.

Firma ta jest przedstawicielem firm francuskich i niemieckich, oraz posiada własną wytwórnię radjoaparatów i sprzętu radjowego. Firma prowadzona jest przez fachowych radjotechników, co w naszym młodym przemyśle radjowym jest rzadkością.

Wytwórnia firmy specjalizuje się w wyrobie odbiorników eliminujących stacje lokalne, oraz w fabrykacji cewek, transformatorów wysokiej i średniej częstotliwości.

Na własnej Wystawie Radjowej firma „Radius" poleca broszurkę „Jak sobie zbudować samemu dobry radjoodbiornik detektorowy", która ułatwia każdemu choć zupełnie z radjotechniką nieobeznanemu, samodzielne zmontowanie sobie udoskonalonego odbiornika detektorowego.

Poza objaśnieniami co do montowania i działania odbiornika, broszurka poucza jak zbudować antenę zewnętrzną, pokojową, gazową itd., oraz informuje o tem, co każdy posiadacz odbiornika wiedzieć powinien. Cena jej wynosi tylko 40 groszy.

„STRZAŁA", ZAKŁADY RADJOTECHNICZNE, POZNAŃ, ALEJE MARCINKOWSKIEGO 20.

Radjo, to wielkie dobrodziejstwo naszego wieku, może oddawać znaczne usługi i stać się źródłem przyjemności artystycznych jedynie tylko wtedy — gdy sprzęt radjotechniczny jest wysoko wartościowy i odpowiada najnowszym zdobyczom techniki tego kierunku.

Można bez przesady powiedzieć, iż firma powyżej cytowana niejako za zadanie swe i specjalność przyjęła wyrób wysoko-wartościowego sprzętu radjowego, dbając by odbiorcy jej korzystać mogli z rzeczy pięknych czy interesujących, zapomocą wytwornych przez nią dostarczanych wyborowych detektorów czy też aparatów lampkowych.

To też stoisko jej podczas trwającej wystawy radjowej w Poznaniu jest licznie zwiedzane przez zainteresowaną publiczność.

Nie wątpimy, iż przyczyni się w znacznym stopniu do rozszerzenia kół odbiorców naszej miejscowej, jak i zamiejscowych audycyj.

ZAKŁADY AKUMULATOROWE SYST. „TUDOR", WARSZAWA, UL. ZŁOTA 35.

Dawno istniejące zakłady te, rozszerzając działalność swoją, objęły zakresem swych czynności nietylko wyrób akumulatorów stacyjnych i przenośnych, ale i wyrób bateryj akumulatorowych do radjo, akumulatory do starterów samochodowych, lampy akumulatorowe przenośne i lampy górnicze.

Firma wymieniona stanowi dowód, ile uświadomiona i celowa praca w zakresie tym uczynić może, chcąc sprostać żądaniom elektrotechniki nowoczesnej i posiadająca w tym względzie długoletnie doświadczenie.

Wyroby jej są też same dla siebie wystarczającą reklamą i cieszą się ogólnie dużem wzięciem. Oddział w Poznaniu mieści się przy ul. Mostowej 4.

Zachęcamy więc zainteresowanych do zwiedzenia stoiska firmy, celem naocznego zapoznania się z jej najnowszemi wyrobami.

R. WOJTECKI, WYTWÓRNIA APARATÓW I CZĘŚCI RADJOWYCH, WĄBRZEŹNO, RYNEK 8.

Firm prowincjonalnych na Wystawie widzimy mało, ale zato te, które wystąpiły, starają się przedłożyć eksponaty swoje jak najbardziej okazale. Specjalnie dotyczy to firmy Wojtecki, której nadzwyczaj solidnie i precyzyjnie wykonane aparaty 3-lampkowe doznały bardzo życzliwego przyjęcia. Pewne zainteresowanie dla nich okazały również nasze koła rządowe i komunalne.

Firma oddaje wyroby swoje po cenach konkurencyjnych, to też już w pierwszych dwóch dniach wystawy sprzedała kilkanaście aparatów.

Z zadowoleniem stwierdzamy z tego miejsca, że wytwórnia aparatów i części radjowych R. Wojteckiego stoi na bardzo solidnych podstawach. Mimo piętrzących się ogólnie trudności finansowych, kroczy ona niekrępowanie w swym rozwoju naprzód, co więcej w wysokim stopniu udoskonala produkcję swoją. Polecając wyroby jej szczególnej uwadze, zaznaczamy, że w najbliższym czasie poświęcimy firmie tej dłuższy opis.

DZIAŁ EKONOMICZNY

O reformie ustawodawstwa skarbowego.

Szereg specjalistów gospodarstwa skarbowego ostrzegał przed szkodliwemi skutkami nieracjonalnego ustroju podatkowego. Zgodnie wskazywali na przeciążenie gospodarstwa społecznego kosztami podatkowemi i świadczeniami społecznemi. Otóż gospodarstwo społeczne może prosperować dopiero wówczas, kiedy koszty społeczne i utrzymanie państwa stoją w pewnym racjonalnym do produkcji społecznej stosunku. Cały szereg ekonomistów wskazywał, że górną granicę dochodów skarbowych stanowi suma 1.400 miljonów złotych.

Tymczasem budżet wydęto do sumy 2 miljardów, pokrywając deficyty podatkami, świadczeniami i emisją bilonu. Zatem gospodarstwo krajowe, nie mogąc wytrzymać takiego nacisku fiskalnego i społecznego, zareagowało na to dewaluacją złotego.

Dewaluacja złotego nie była tylko dla tego możliwa, że organizm gospodarczy polski nie rozporządzał dostatecznym kapitałem w pierwszej linji długoterminowym, następnie krótkoterminowym.

Brak długoterminowego kapitału nie pozwalał na ponoszenie bieżących nadmiernych świadczeń i podatków drogą zaciągania długoterminowych długów.

Cały zatem nacisk popytu kapitału skoncentrował się na szczupłym kapitale obrotowym. I istotnie, niesłychanie wielką część kapitału obrotowego unieruchomiono. To w przeważnej mierze przymusowe unieruchomienie spowodowało zkolei zwiększony popyt na kapitał obrotowy *czynny*. Wzrost bowiem realnego zadłużenia mógł być oprocentowanym przez większą produkcję, mogącą wykorzystać zdolność produkcyjną warsztatów produkcji i obniżyć koszty wytwórcze.

Wzrost produkcji wywołał jednak jeszcze *znacznie większe* zapotrzebowanie kredytu obrotowego.

Nie wystarczał kapitał czynny, obrotowy — przypuśćmy na chwilę nieuruchomiony — w ilości dotychczasowej, lecz właśnie kilkakrotnie większy, ażeby znaleźć oprocentowanie dla strat i produkcji. Zastąpić częściowo ten brak dostatecznego kapitału obrotowego mogły tylko zwiększone obroty towarowe.

Tymczasem konsumcja była tak słabą, że na żadne szybsze obroty i zwiększenie konsumcji miejsca nie było.

Skutkiem tego ceny zaczęły szybko róść. Zwyżce cen w pomoc przyszła emisja bilonowa i przypadające wypłaty na zagranicę.

Stało się — dewaluacja złotego była faktem dokonanym.

Nasze ustawodawstwo skarbowe wymaga gruntownego przeorania.

Na pierwszy rzut oka widzimy w dochodach min. skarbu ogromny chaos. Obraz to zupełnie nieracjonalny. Gros wpływów z podatków bezpośrednich stanowi podatek przemysłowy. Jestto zjawisko zupełnie anormalne, nieodpowiadające naszej strukturze gospodarczej. Więc podatek przemysłowy, który dotyka tylko handel i przemysł, przynosi kilkakrotnie więcej niż podatek dochodowy, obciążający dochody wszystkich dziedzin gospodarstwa społecznego. Zjawisko powinno być wprost odwrotne.

Również podatki gruntowe w stosunku do podatków od nieruchomości miejskich i niektórych wiejskich dostarczają zbyt niskich wpływów skarbowi państwa.

Istnienie tych ostatnich podatków w państwowym ustroju skarbowym jest kamieniem obrazy nowoczesnej gospodarki skarbowej. Podatki gruntowe powinny być przekazane gminom.

Przyznać należy, że naogół zasady klasycznej polityki finansowej są szanowane przez obecny rząd. Jednakże zamało widzimy stosowania ich. Tak cały szereg zasad skarbowo-podatkowych nie doznał koniecznego uwzględnienia.

Przedewszystkiem podstawą dzisiejszego ustroju jest równość wszystkich obywateli. Zasady równouprawnienia pociągają za sobą dwie zasady opodatkowania: powszechność i równość.

Niestety, dotychczas zasada powszechności opodatkowania nie jest stosowaną. Istnieje cały szereg przywilejów, które zwalniają liczne rzesze od opodatkowania. Mamy na myśli warstwę włościańską poniżej 15 ha.

Wprawdzie Min. skarbu zapowiedział reformę podatku dochodowego, któraby zgodnie z zaleceniem prof. Kemmerera, pociągnęła do świadczeń gospodarstwa rolne poniżej 15 ha.

Jednakże reforma ta jest tylko reformą struktury podatkowej państwa. Tymczasem proces kapitalizacyjny wymaga uporządkowania także skarbowości komunalnej. Obecna ustawa o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych jest curiosum swego rodzaju. Zamiast założenia, że komunom wyznacza się ściśle określone źródła podatkowe, państwo zachowało dla siebie tylko kilka źródeł, pozostawiając resztę komunom.

Skutkiem takiej polityki państwo straciło zupełnie możność regulowania obciążenia fiskalnego i równomiernego. Wobec tego pojawiają się straszne różnice w obciążeniu podatkami i świadczeniami w poszczególnych gminach i okręgach.

Stan taki bynajmniej nie przyczynia się do zrealizowania równomiernego opodatkowania. Jestto stan dowolności i chaosu, z którym należy corychlej skończyć.

Pozatem brak równomierności opodatkowania jest przyczyną niesprawiedliwości. Niesprawiedliwy zaś rozkład podatków jest również niekorzystnym dla skarbu. Oczywiście, wszystko to bowiem, co działa ujemnie na proces kapitalizacji, musi odbić się na wpływach skarbowych.

W tych warunkach o wydajności i elastyczności t. z. o przystosowaniu się do potrzeb skarbu i do siły podatkowej ludności mowy być nie może. Wydajność i elastyczność bowiem są wtedy parodją, zależne tylko od śruby podatkowej.

Zkolei śruba podatkowa gwałci naczelną zasadę skarbową, że nie należy marnować „kury, która złote jaja nosi", czyli, żeby podatek nie naruszał kapitału. Jeżeli bowiem państwo naruszy przez podatek kapitał, natenczas zmniejsza się również siła płatnicza ludności.

W tej więc sytuacji każdy podatek majątkowy jest nieracjonalnym. Umniejsza bowiem kapitał i majątek społeczny, kurczy podstawy egzystencji i rozwoju, w konsekwencji podcina dochody skarbowe.

W Polsce jest ta kwestja o tyle bardziej przykrą, że niema dostatecznych płynnych kapitałów, które mogłyby być zmobilizowane na zapłacenie podatku majątkowego. Skutkiem tego podatek majątkowy musi być zapłacony z dochodu. Jest więc w efekcie swym dodatkowym podatkiem dochodowym. Oczywiście, jest to zupełny nonsens skarbowy i gospodarczy. Tembardziej, że dochód społeczny w Polsce przeżywa wielki nacisk ze strony szerokich mas, dopominających się przeznaczenia części dochodu społecznego na fundowanie stałego kapitału realnego celem stworzenia nowych źródeł egzystencji.

Rzuciliśmy tych kilka luźnych uwag o reformie ustawodawstwa skarbowego. Prawdopodobnie do sprawy tej w przyszłości powrócimy i oświetlimy ją z innych punktów widzenia.

Alfred Lorenczewski.

———oooo———

Transakcje z zagranicą.

(Wskazówki dla eksporterów).

Zamówiony towar powinien eksporter natychmiast, względnie w oznaczonym terminie załadować i odbiorcę o załadowaniu bezzwłocznie zawiadomić, przesyłając mu równocześnie wtórnik listu przewozowego względnie konosamentu i fakturę. Należy o tem dobrze pamiętać, że adresat będzie mógł towar odebrać tylko na podstawie przysłanego mu listu przewozowego względnie konosamentu, a gdy ten dokument na czas nie nadejdzie, trzeba płacić wysokie postojowe wzgl. składowe, które oczywiście odbiorca przerzuci na eksportera. Oprócz kosztów postojowego może zajść niebezpieczeństwo popsucia się towaru skutkiem długiego postoju w warunkach dla tego towaru nieodpowiednich n. p. transport jaj, gęsi mrożonych i t. d. Faktura jest koniecznie potrzebna adresatowi do załatwienia formalności celnych. Bez faktury urząd celny nie wyda towaru.

Do dyspozycji odbiorcy odnośnie do zabezpieczenia towaru w czasie transportu od uszkodzenia, ognia, kradzieży, powinien eksporter ściśle się zastosować, gdyż w przeciwnym razie byłby wobec niego za wszelką szkodę odpowiedzialny. Eksporter powinien także przestrzegać poleceń odbiorcy, co do drogi transportu, czy zatem towar wysłany ma być koleją i przez którą stację graniczną czy przez Gdynię, Gdańsk lub który z niemieckich portów. Zawarunkowanie ze strony odbiorcy przesyłki tylko za pośrednictwem pewnego przedsiębiorstwa okrętowego jest o tyle niebezpieczne, że można narazić towar na bardzo długie leżenie w porcie aż nadejdzie okręt tego właśnie przedsiębiorstwa.

Często odbiorca żąda wysłania z towarem konwojenta, zwłaszcza gdy chodzi o szybki transport koleją towarów, ulegających zepsuciu lub zwierząt żywych (gęsi). Konwojent ma zapobiec zatrzymywaniu odnośnego wagonu na poszczególnych stacjach.

Konwojentem musi być zatem człowiek obrotny i znający języki obce. Niejednokrotnie adresat przysyła własnego konwojenta przynajmniej do stacji granicznej.

Nie należy zapominać, że niektóre artykuły podlegają bądź zupełnemu zakazowi wywozu, bądź wymagają zezwolenia na wywóz ze strony odnośnej władzy. Dlatego pierwszych artykułów nawet oferować się nie powinno, a co do drugich wystarać się najpierw o zezwolenie, aby nie znaleźć się w takiem położeniu, że kupiec zagraniczny ofertę akceptował, a eksporter nie może wystarać się o zezwolenie na wywóz. Otrzymane zezwolenie na wywóz należy przedłożyć władzom granicznym bezzwłocznie, aby nie zatrzymywano towaru na granicy.

Towar wysyłać należy w takiem opakowaniu, jakie jest dla niego ogólnie przyjęte w handlu międzynarodowym, a do specjalnych pod tym względem poleceń adresata ściśle się zastosować. Opakowanie dostosować trzeba tak do sposobu przesyłki (koleją czy okrętem), jak i do pory roku (lato i zima). Naprzykł. ziemniaki wysłane wagonem mogą być luźno do wozu wsypane, a wysłane okrętem muszą być we workach, zapałki mogą iść koleją w zwyczajnych skrzyniach, a morzem w skrzyniach obitych blachą lub przynajmniej wyłożonych papierem woskowym lub smołowym, celem uchronienia od wilgoci. Wyroby koszykowe mogą być w wozie kolejowym luźno ułożone, do transportu okrętem muszą być przynajmniej ramami z listew obite. Ziemniaki, w porze, kiedy mogą nastąpić przymrozki muszą być dobrze słomą okryte.

Odnośnie do opakowania, bez względu zresztą na sposób wysyłki, można niejedne podać wskazówki. Cement kupuje zagranica z reguły tylko w beczkach, a nie w workach; spirytus w beczkach cynkowych lub żelaznych, ale wewnątrz cynkowanych; meble gięte zmontowane, owinięte w słomę, zdemontowane, owinięte w słomę, ponadto w skrzyniach; towary tekstylne w balach ściągniętych żelaznemi taśmami lub w skrzyniach i t. d.

Doniosłe znaczenie zagranicą ma zewnętrzny wygląd towaru lub jego opakowanie, w jakiem idzie do sprzedaży detalicznej. Przykładem na to są: pudełka, w których sprzedaje się tam papierosy. Pudełka takie, zawierające 10, 20 lub 25 sztuk, są na ogół wykwintne, czy z kartonu czy z blachy białej, wyłożone wewnątrz bibułką woskową lub staniolem, na zewnątrz opatrzone ładnym drukiem i obrazkiem lub winietą,

często jeszcze owinięte w piękny papier. Chociażby nawet same papierosy nie były pierwszej jakości, to opakowanie wpływa na wielki pokup. — Wielką rolę przy sprzedaży wódek i likierów odgrywa forma flaszki i etykiety. — Ładny wygląd pudełka z zapałkami i odpowiednio ładna etykieta decyduje o powodzeniu sprzedaży.

Reklama wobec wielkiej konkurencji ma doniosłe znaczenie i często należy znaczne sumy poświęcić na ten cel, aby opanować dla danego towaru rynek zagraniczny. Niektóre artykuły prześladują człowieka swoją reklamą na każdym kroku, na ulicach, dworcach kolejowych, w pociągach, na polach wzdłuż toru kolejowego i drogi kołowej, w lokalach publicznych, na ekranach kinowych, na programach teatralnych, biletach tramwajowych, w dziennikach, w nocy świetlane i ruchome reklamy na ścianach domów i na dachach, pochody z tablicami i maskarady po ulicach.

Chcąc na własny rachunek wprowadzić towar na rynek zagraniczny, trzeba się z tą konkurencją reklamy należycie liczyć.

Jeżeli się nie ma w danym kraju zaufanej osoby lub firmy, należy posłużyć się placówkami polskiemi, jakie istnieją w każdym kraju czy to konsulaty lub agencje konsularne, czy jakie Izby handlowe (naprzykład polsko - francuska, polsko - amerykańska i t. d.) czy wreszcie jako filje banków polskich. Gdzie i jakie placówki polskie istnieją, wskaże zawsze Wydział Konsularny Ministerstwa Spraw Zagranicznych. W ostatecznym wypadku można się zwrócić po wskazówki do zagranicznych miejscowych Izb handlowych. Wszystkie te instytucje czy to polskie czy zagraniczne mogą udzielić cennych wskazówek tak co do zbytu danych artykułów, jak i co do firm, z któremi ma się wejść w stosunki handlowe. Upewnienie się co do solidności danej firmy odgrywa pierwszorzędną rolę.

Osobisty wyjazd do kraju, z którym się chce nawiązać kontakt, często opłaci się należycie, gdyż można nabyć doświadczeń, bezpośrednio zetknąć się z wymienionemi placówkami i dotyczącemi firmami. Najlepszą zaś do tego celu sposobnością są bezprzecznie targi i jarmarki, które obecnie w każdym kraju perjodycznie się odbywają.

Niejednokrotnie i krajowe Izby Przemysłowo - Handlowe mogą udzielić pomocy i wskazówek zwłaszcza, że coraz częściej zagraniczne firmy zgłaszają swoje zapotrzebowania w tut. Izbach.

Niebezcelowa będzie też wzmianka, że ze względu na oszczędność pożądaną jest rzeczą posługiwanie się w korespondencji telegraficznej z firmami zagranicznemi jakimś kluczem telegraficznym naprzykład Code Mosse.

Przy sprzyjających warunkach może być przedmiotem eksportu na Zachód wiele artykułów polskiego pochodzenia, naprzykład wszelkiego rodzaju produkty naftowe, spirytus, wszelkiego rodzaju drzewo, zwłaszcza dębina i to tak w klocach, jak i materjał tarty, maszyny rolnicze, niektóre wyroby tekstylne, tkaniny jutowe i worki gotowe, kilimy o spokojnych barwach, meble gięte i koszykowe, len i pakuły lniane, zboże i nasiona, ziemniaki jadalne i przemysłowe, mączka ziemniaczana, wytłoki buraczane, jaja, gęsi żywe i mrożone, zające, ptactwo i t. d.

Witold Skalski.

Tarcze

równe i fasonowe

dla przemysłu:

metalowego, drzewnego, szklanego, porcelanowego, kamieniarskiego i t. d. 3708

Dostawa natychmiast ze składu.

Płótno i papier karborundowy,

Silicium-Carbid,

Płótno i papier szmerglowy,

Papier naszklony,

Papier krzemienny,

Proszki i ziarno szlifierskie,

Pilniki, Osełki i t. d.

Dostawa natychmiast ze składu.

Odzież zawodowa

Szanowne Kupiectwo!

Niniejszem podaję do łaskawej wiadomości, że powiększyłem specjalny dział odzieży roboczo-zawodowej i polecam po cenach konkurencyjnych własnej fabrykacji ubrania zawodowe; Odzież dla wszystkich zawodów; Spodnie do pracy ceigowe, manszestrowe, kamgarnowe; Kamizelki, marynarki, bluzy etc. Płaszcze i kitle dla lekarzy, chemików i od kurzu; Fartuchy dla różnych zawodów; Bluzy i jaki dla cukierników.

4568

Ubrania kotłowe, szoferskie i ślusarskie oraz wszelką odzież do pracy

Polecając się przy jakiemkolwiek zapotrzebowaniu łaskawej pamięci kreślę

z poważaniem

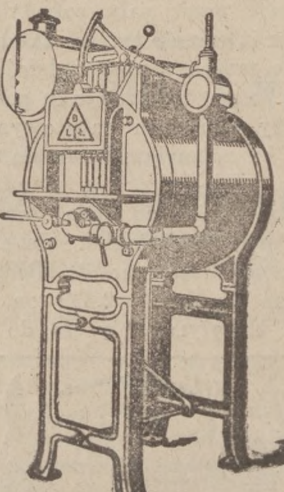
1409

Stefan Jezierny — Poznań, Wrocławska 37.

Bracia Lange

Fabryka maszyn i odlewnia żelaza

ŁÓDŹ, ul. Andrzeja nr. 19

PIECE

do hartowania, cementowania i odżarzania, opalane ropą i gazem. Temper. 1300°C

PIECE hartownicze do kąpieli solnej lub ołowianej

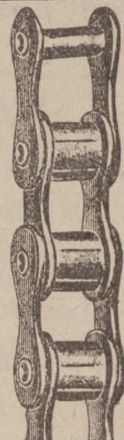
PIECE do odpuszczania

WENTYLATORY wysokiego ciśnienia do powyższych pieców

4097

Całkowite urządzenia hartownicze

Łańcuchy

do żórawi, dla kopalń i hut

łańcuchy dla kolei żelaznych i okrętów wzorcowane i niewzorcowane.

łańcuchy do elewatorów,

łańcuchy Ewart'a, 3761/4074 t

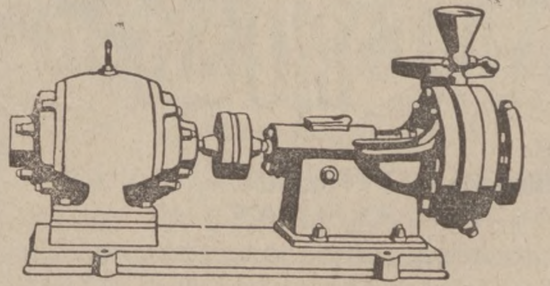
łańcuchy Gall'ego,

ze specjalnego żelaza i stali dostarcza po cenach fabrycznych

„Łańcuch"

Fabryka Łańcuchów i Warsztaty Mechaniczne

Będzin, ul. Zawale 12.

Pompy odśrodkowe

dla każdego rodzaju cieczy i każdą wydajność dostarcza: 3240

Fabryka Maszyn Górniczych, Katowice-Załęże

Z ŻYCIA GOSPODARCZEGO
ZAGRANICY

Na kontynentalnych rynkach żelaza, stali i metalów, sytuacja nadal niewyjaśniona i niepewna. Wszędzie z napięcem oczekują ostatecznego wyświetlenia pertraktacyj w łonie międzynarodowego zjednoczenia stalowego.

Położenie w przemyśle górniczym wyświetliło się w ostatnich dniach dostatecznie. Optymizm syndykatu węglowego, łącznie z osłabieniem tendencji w dziedzinie wszystkich środków opałowych, oraz z częściowem obniżeniem cen żelaza surowego i notowaniami na rynkach światowych, przyjętemi przez niemieckie zjednoczenie wytwórców i handlowców stali surowej, oraz towarzystwo „Avi", jasno wykazują, jaka jest właściwa sytuacja i do czego zdąża.

Obniżenie cen na rynku angielskim wywarło na rynku światowym przewidziany wpływ; jednakże niespodzianką dla całego świata było zniżenie cen półwyrobów stali surowej ze strony niemieckiego zjednoczenia producentów i handlowców.

Z ANGLJI donoszą, że tamtejsi przemysłowcy zamierzają rozszerzyć swój system rabatowy także na półfabrykaty i udzielać odbiorcom upustu w wysokości 8 szylingów na tonę. Postawią jednak warunek, by, chcący korzystać z tej dogodności, zobowiązali się kupować i przerabiać przez cały rok tylko półfabrykaty angielskie. Jaki obrót wezmą te pertraktacje w najbliższej przyszłości, dziś nie można przepowiedzieć.

Na wewnętrznym rynku powstają nowe nieporozumienia pomiędzy odbiorcami rabatowymi i dostawcami, gdyż tamci, mimo, że zobowiązali się do przerabiania wyłącznie angielskie półfabrykaty, sprowadzają nadal półfabrykaty zagraniczne, które są nadal tańsze od angielskich.

Eksport angielskiej, clevelandzkiej surówki wynosił w miesiącu sierpniu: do Belgji: 7.542 ton, do Niemiec 2.850 ton, do Francji 2.430 ton, do Włoch 1.520 ton. W tygodniu ubiegłym wpłynęło do portu Antwerpskiego 2.354 ton surówki i 450 ton ferromanganu z Anglji, oraz jeden transport 1000 ton surówki z Indyj.

Ceny eksportowe na żelazo sztabowe wynoszą dla Belgji, Francji, Holandji, Luksemburgu i Niemiec 4.13 Ł, podciągi notują w Belgji i Francji Ł 4.8.6 do 4.9.0; w Luksemburgu Ł 4.9.0 do 4.10.0. Cena związkowa w tych wszystkich krajach na drut walcowany była dotychczas Ł 5.12.6, obecnie jednak spadła w Belgji i Francji do 5.10.0 i 5.12.0.

NIEMCY.

Stagnacja na rynku wewnętrznym, z wyjątkiem niektórych działów specjalnych jak rur i drutu, trwa nadal; sytuacja zatem bez zmiany. Mimo to przemysł ciężki niema jeszcze dostatecznych powodów do określania obecnego położenia jako złego — gdyż rozporządza taką ilością zamówień, że ma zapewnioną pracę aż do połowy miesięcy zimowych. Główne trudności stanowią zagadnienia związkowe i płac robotniczych. Jeżeli zjednoczenie międzynarodowe przyzna niemieckiemu przemysłowi żądane nadwyżki kontyngentu produkcji i sprzedaży tak dla rynku krajowego jako i dla eksportu, łatwo dotychczasowy zastój przerodzi się w żywy ruch produkcyjny i handlowy. Naturalnie przeszkodzićby temu mogły nowe nieprzewidziane ewolucje zagadnień płac wynagrodzeń robotniczych w przemyśle ciężkim. Z tej właśnie strony, zdaje się, grozi niemieckiemu przemysłowi ciężkiemu najpoważniejsze niebezpieczeństwo.

BELGJA.

Prętówka utrzymała się dotychczas w cenie 93 sh; podobnie i blachy mają stałe ceny. Zato tendencja żelaza i stali budowlanej, zwłaszcza podciągów, rygli i żelaza wzorowego słabnie i ceny obniżają się. Na rynku półfabrykatów, pod wpływem angielskich cen rabatowych, ceny również zachwiały się i zniżkują.

Prosimy powoływać się na „Rynek Metalowy i Maszynowy"

FRANCJA.

Przemysł żelazny i stalowy traci na swej zdolności eksportowej. Ubiegły miesiąc zaznaczył się decydująco ujemnie. Coraz więcej toruje sobie drogę system premij eksportowych, celem podtrzymania i ożywienia ruchu wywozowego. Przemysł ciężki wstrzymuje się z wypowiedzeniem swego zdania, dopóki międzynarodowe zjednoczenie luksemburskie nie powežmie odnośnych postanowień.

Hurtownicy stronią od nowych zakupów. Jednak wskutek dokonanych transakcyj sprzedaży, ich składy opróżniają się znacznie, a skoro tylko sytuacja się wyjaśni, przystąpią bezwątpienia do nowych zakupów uzupełniających.

Położenie hut zaczyna stawać się krytycznem, a jeżeli w miesiącu październiku nie nastąpi polepszenie, trzeba liczyć się z dalszem ograniczeniem a nawet wstrzymaniem pracy. Mówię, że trzeba liczyć się z dalszem wstrzymaniem produkcji, gdyż zakłady „Soulnes" unieruchomiły już trzy piece wysokie, i noszą się z zamiarem unieruchomienia, w razie potrzeby jeszcze innych dwóch pieców.

ŁOTWA.

Od dawna już Łotwa znaną jest jako poważny rynek zbytu dla maszyn rolniczych, a wszystkie większe firmy, wyrabiające maszyny rolnicze, utrzymywały w Rydze stałych przedstawicieli.

Jednakże ogółem zagranicą mało zdawają sobie sprawę z tego ,że Łotwa konsumuje również wielką ilość maszyn przemysłowych, a import ich powinien zainteresować odpowiednie przemysły zagraniczne. W roku 1926 importowano maszyn przemysłowych za 20 miljonów łatów.

Na pierwszem miejscu stoją maszyny tekstylne, których sprowadzono za 1.400.000 łatów. Tę samą wartość przedstawiają importowane obrabiarki drzewa. Odpowiada to faktycznemu stanowi uprzemysłowienia Łotwy, gdzie poza rolnictwem kwitną głównie przemysł drzewny i tekstylny, a przy wzrastającym rozwoju, będą wymagały wzmożonego importu potrzebnych maszyn.

Poważny był również import maszyn do wyrobu i przetwarzania środków spożywczych, oraz urządzeń młynarskich. Tych dostarczają przeważnie Szwajcarja i Czechosłowacja. Od pewnego czasu i polskie wytwórnie stanęły na polu walki i znalazły chętnych kupców, którzy dla tego rodzaju maszyn okazali żywe zainteresowanie.

Motorów elektrycznych sprowadzono w ciągu roku ubiegłego za 0.8 miljonów łatów. Najmniej stosunkowo sprowadzono obrabiarek żelaza i metali, bo tylko za 500 000 łatów.

Poważnie przedstawia się także import aparatów elektrycznych i motorów spalinowych, zwłaszcza na oleje lekkie.

Udział główniejszych państw w imporcie maszyn przemysłowych w r. 1926 do Łotwy przedstawia się następująco:

Niemcy za 6.7 miljonów łatów, Anglja za 1.1 milj. łatów, Czechosłowacja za 1 milj. łatów, dalej: Szwecja, Szwajcarja, Stany Zjedn. Am. Półn., Polska i inne kraje.

✶

W bieżącym miesiącu październiku odbędzie się w Rydze wielki kongres międzynarodowy w sprawie europejsko-azjatyckiej komunikacji kolejowej. Na kongres wysyłają swych delegatów następujące państwa: Łotwa, Estonja, Litwa, Polska, Niemcy, Rosja, Austrja, Czechosłowacja, Italja, Belgja, Francja, Japonja. Będą również miały swych zastępców główne przedsiębiorstwa kolejowe chińskie i wschodnio - rosyjskie.

✶

Sytuacja w łotewskim handlu drzewem poprawiła się znacznie, co zależy od pomyślnej konjunktury na rynku światowym. W I-em półroczu 1927 r. wynosił wywóz ca 350.000 ton wartości ca 33 miljonów łatów wobec 208.000 ton wartości 20.5 miljonów łatów w tym samym okresie r. 1926. Ca 67% tego wywozu zarówno pod względem wagi jak i wartości przypada na Anglję.

WĘGRY.

Według ogłoszonej w tych dniach statystyki urzędowej, liczyły Węgry w r. 1926 ogółem 3105 zakładów przemysłowych, z czego 877 przedsiębiorstw przypadało na przemysł spożywczy, 492 przedsiębiorstwa zajmowały się obrabianiem kamienia, gliny i szkła, 265 fabryk produkowało wyroby metalowe, a 228 tekstylne. Pozostałe przedsiębiorstwa przemysłowe należały do przemysłu chemicznego, maszynowego, elektrotechnicznego. Całkowita wartość węgierskiej produkcji przemysłowej wynosiła w r. 1926 około 820 milj. zł. koron. We wszystkich zakładach przemysłowych zatrudnionych było 201.400 robotników.

COLUMBJA.

Do głównych producentów platyny należy Columbja. Eksport tego metalu przynosi krajowi około 5 miljonów pesetów. W roku 1925 produkcja platyny w Columbji osiągnęła 36.669 uncji, w r. 1926, 38.983 uncji. Eksploatacją platyny w Columbji zajmują się głównie dwa towarzystwa, z których jedno jest angielskie, a drugie amerykańskie. Cło wywozowe w wysokości 3 proc. przynosi państwu około 200.000 pesetów rocznie.

(Zebrał i opracował J. T a b e r s k i).

ROZPORZĄDZENIA — OBWIESZCZENIA — KOMUNIKATY WŁADZ NACZELNYCH

Częściowa zmiana taryfy celnej.

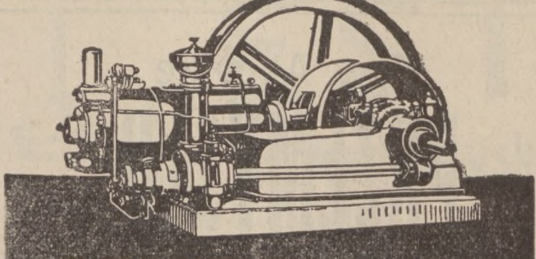
Dziennik Ustaw Rzpltej Polsk. nr. 83, poz. 738 przynosi rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej z dn. 26. czerwca 1924. Zmienia ono pozycję 77 p. 8a oraz 140 taryfy celnej z powyższej daty (Dz. U .R. P. nr. 54, poz. 540) i to następująco:

Od dnia 27 września 1927 r., t. j. od dnia obowiązywania powyższego rozporządzenia cło od 100 kg. szkła białego (przezroczystego, nieszlifowanego i niepolerowanego, gładkiego, bez ozdób) o powierzchni $^1/_6$ m² i mniej i o grubości 1,2—1,8 mm, do wyrobu płyt fotograficznych — wynosi 5,— zł (za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu); cło od 100 kg. blachy surowej, dekapowanej l. polerowanej (o grubości 0,28 mm. i mniej), przeznaczonej do pobielania (pocynowania) = 6,— zł (również za pozwoleniem Ministra Skarbu).

Zmiana ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Dz. U. R. P. nr. 84 ,poz. 749 zmienia niektóre artykuły ustawy z d. 2. sierpnia 1926 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Zmiany te dotyczą artykułu 1, ust. 2, art. 5, art. 6, ust. 1, art. 7, art. 9, ust. 2, art. 10, ust. 4, art. 11, art. 12 oraz art. 17; w szczególności polegają one na zmianie niektórych słów, zdań lub też całych artykułów. Czytelników, którychby sprawa ta zainteresowała bardziej, odsyłamy do samej ustawy, nadmieniając dla lepszej orjentacji, że tekst ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z d. 2. 8. 1926 r. umieszczony jest w Dz. U. R. P. nr. 96, poz. 559.

Powyżej wyszczególnione zmiany obowiązują od dnia 7 października 1927 r.

KÖRTING
DIESEL-MOTOR
BEZ KOMPRESORA
6 do 1000 koni siły stojące i leżące typy

MOTORY
na ropę i gaz. Części do motorów.
Injektory i zwilżacze do powietrza 4617

MOTORY DIESL'A
są najtańszą siłą napędową.

Wyłączny przedstawiciel firmy Körting A. G., Körtingsdorf
„ELIBOR" Spółka Akc. Handl Przemysł.
Ł. J BORKOWSKI, POZNAŃ, ul. Gąsiorowskich 6.
Telefony 6366—6266. Telefony 6366—6266.

RURY kotłowe, gazowe czarne i ocynkowane
poleca do natychmiastowej dostawy ze składu w Poznaniu

DOM HANDLOWY
ANTONI BERNHARD
Poznań, Wielkie Garbary 18, Tel. 12-59
4226

Do samochodów ciężarowych
amerykańskich i francuskich:
Packart, G. M. C., A. S., RIKER, BERLIET i t. p.

polecamy wszystkie części
wymienne zapasowe, nowe
po cenach przystępnych

Skład specjalny:

„ROTAX"
WARSZAWA
NIECAŁA 1 ÷ TEL. 154-87. 4674

Znak CYNKOWNIA WARSZAWSKA CW fabryczny

Firma egzystuje od roku 1905

CYNKOWNIA WARSZAWSKA
(właśc.: Inż. T. Rapacki i Z. Święcicki)
w Warszawie, ul. Boduena 3, tel. 52-07, 52-77, 53-07

poleca:

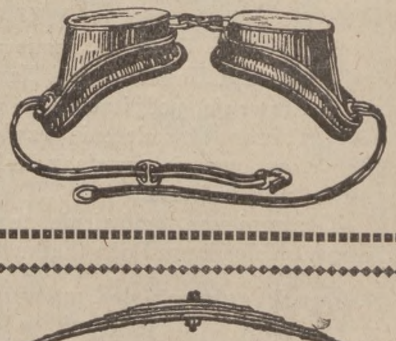
Blachę żelazną cynkowaną
w gatunku najwyższym różnych wymiarów i grubości
Tłoczoną dachówkę blaszaną cynkowaną,
Akcesorja dachowe żelazne cynkowane,
Parniki do kartofli i paszy, kubły, kociołki do bielizny, wanienki do zmywania naczyń, wanny kąpielowe i inne wyroby żelazne cynkowane.
Przyjmuje do ocynkowania różne przedmioty żelazne.

BLACHĄ ŻELAZNĄ CYNKOWANĄ wyrobu Cynkowni Warszawskiej pokryto około 30 000 budynków w Polsce.
4604

Respirator „LUNGENHEIL"
Najlepsza ochrona przeciw
pyłowi, gazom i kwasom.
ŻĄDAĆ PROSPEKTÓW.
M. WACHTEL, Warszawa, Przejazd 1.

Cloetta's okulary ochronne
TRIUMPH
pierwszorzędn. wykonanie z aluminjum z nadającą się do zdjęcia pneumatyką,
4573

Resory
do powozów
w wszelkich rozmiarach lub podług nadesłanych wzorów
1095 t poleca 3724

Wytwórnia resorów P. MARCINIAK, Starkowo p. Błotnica (Pozn.)

O Państwowym Instytucie Eksportowym.

Dz. U. R. P. z r. 1927, Nr. 83, poz. 730 zamieszcza rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o Państwowym Instytucie Eksportowym. Rozporządzenie to składa się z 15 artykułów; na tem miejscu, ograniczamy się tylko do podania najważniejszych postanowień, gdyż obszerniejsze omówienie tego rozporządzenia znajdzie czytelnik w Kalendarzu-Podręczniku-Fachowym na rok 1928.

W myśl powyższego rozporządzenia Państwowy Instytut Eksportowy podlega Ministrowi Przemysłu i Handlu. Na czele Instytutu stoi dyrektor, który kieruje jego pracami i reprezentuje go nazewnątrz; pozatem bierze on udział w posiedzeniach Rady i Komitetu Wykonawczego.

Rada, organ inicjatywy i kontroli, składa się z 15 członków, z których 6 wybiera Minister Przemysłu i Handlu, 9 zaś delegują organizacje społeczno-gospodarcze. Zakres działania Rady określa szczegółowo art. 10 niniejszego rozporządzenia.

Komitet Wykonawczy składa się natomiast z 5 członków, wybranych z grona członków Rady i posiada zakres działania identyczny z Radą.

Zadanie Państwowego Instytutu Eksportowego omawia wyczerpująco art. 2.

Rozporządzenie powyższe obowiązuje od dnia 27 września 1927 roku.

O Radzie Ochrony Pracy.

W powyżej podanym numerze Dz. U. R. P. poz. 740 ukazało się również Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o Radzie Ochrony Pracy.

Na mocy art. 1 tego rozporządzenia powołuje się przy Ministrze Pracy i Opieki Społecznej Radę Ochrony Pracy jako organ doradczy i opinjodawczy we wszystkich sprawach z zakresu ochrony pracy, należących do kompetencji Ministra Pracy i Opieki Społecznej. Zakres działania Rady Ochrony Pracy określa art. 2.

Rada O. P. składa się z 45 członków, powołanych przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej z pośród następujących kategoryj osób: 15 przedstawicieli robotników i pracowników umysłowych, 15 przedstawicieli pracodawców, 15 przedstawicieli z pośród znawców zagadnień, związanych z ochroną pracy j. np. techników, lekarzy, ekonomistów i t. p.

Rada O. P. obraduje i uchwala bądź w pełnym składzie bądź w kompletach, liczących conajmniej 15 członków Rady; pozatem biorą udział w posiedzeniach w pełnym składzie także i delegaci zainteresowanych Ministerstw oraz rzeczoznawcy. Posiedzenia Rady są prawomocne w razie obecności większości przewidzianych członków. Członkowie R. O. P. pełnią funkcje bezpłatnie.

Rozporządzenie powyższe wchodzi w życie z dniem 27. września 1927 r.

Traktat Handlowy i Nawigacyjny Polsko-Norweski.

Nr. 84 Dz. U. R. P. zamieszcza pod pozycjami 747/8 treść Traktatu Handlowego i Nawigacyjnego pomiędzy Polską a Norwegją, podpisanego w Warszawie dnia 22 grudnia 1926 r. oraz oświadczenie rządowe z dnia 14 września 1927 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych powyższego traktatu.

Obszerniejsze omówienie tego traktatu umieścimy w naszym Kalendarzu-Podręczniku Fachowym na rok 1928.

O ulgach celnych dla maszyn i aparatów niewyrabianych w kraju.

W tym samym numerze Dz. U. R. P. poz. 758 ukazało się rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 26 września 1927 r. o powyżej wymienionym tytule. Również i do tego rozporządzenia znajdzie czytelnik szczegółowe sprawozdanie we wspomnianym już Kalendarzu.

Zwolnienia z likwidacji niektórych majątków, praw i interesów niemieckich.

Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zwolnienia z likwidacji niektórych majątków, praw i interesów niemieckich ukazało się w nr. 84, poz. 752, Dz. U. R. P.; wchodzi ono w życie z dniem 29 września 1927. Od tego dnia począwszy zwolnione są z likwidacji wszelkie, do obywateli Rzeszy Niemieckiej, należące wierzytelności, papiery wartościowe, udziały, prawa zastawu oraz prawa własności i współwłasności, o ile te ostatnie nie dotyczą nieruchomości. Nie dotyczy to jednak praw, a w szczególności takich wierzytelności, które przed 31 marca br. do likwidacji zakwalifikowano (o czem stronom zainteresowanym doniesiono przed 1 kwietnia br.), albo też dnia 10 stycznia br. były własnością osób prawnych prawa publicznego, jak również i wierzytelności, powstałych z tytułu pożyczek, zaciągniętych przez związki komunalne w celu udzielania zasiłków wojennych. Natomiast wierzytelności hipoteczne niemieckich prywatnych towarzystw ubezpieczeniowych mogą być umarzane, obciążane i przelewane tylko za zgodą Rządu Polskiego.

Opracował: Janusz Sz.

Wiadomości z branży

Przystąpienie hut polskich do międzynarodowego kartelu stalowego nie zostało jeszcze ostatecznie załatwione. Główne trudności stanowią sprzeciwy niemieckiego i czechosłowackiego przemysłu żelazno-stalowego w sprawie żądanej przez huty polskie kwoty eksportowej.. Komitet kartelu ma się raz jeszcze zebrać, aby ponownie zbadać rezolucję komisji, która rozpatrywała warunki i żądania hut polskich.

✶

Na posiedzeniach Międzynarodowego Kartelu Stalowego rozpatrywano między innemi projekt stworzenia wspólnej organizacji sprzedaży na rozmaite wyroby i produkty hutnicze.

Pomyślnie załatwiono kwestję rozszerzenia kartelu na drut walcowany. Produkcję żelaza ustalono nadal na 29.287.000 ton. Na korzyść hut niemieckich obniżono taksę kary konwencjonalnej za przekroczenie kontyngentu produkcji krajowej. Huty belgijskie i zagłębia Saary zobowiązano do zrezygnowania z rynku niemieckiego. Na prezesa międzynarodowego kartelu Stalowego obrano ponownie p. Mayrischa.

✶

Na paryskiej konferencji francuskich, belgijskich i luksemburskich producentów surówki odlewniczej, obradowano nadal nad eksportem do Belgji i Luksemburga francuskiej surówki odlewniczej. Kontyngenty miesięczne pozostały nadal te same. W zakres cen postanowiono wprowadzić zmiany, uwzględniające konkurencję angielską.

✶

Zagadnienie bezpośredniego zakupu i sprowadzania rud żelaznych z południowej Rosji do hut polskich staje się znowu aktualnem. W tej sprawie przybył do Warszawy specjalny przedstawiciel sowieckiego handlu rudą żelazną, celem przeprowadzenia potrzebnych pertraktacyj.

Przedstawiciele polskiego, czechosłowackiego i austrjackiego przemysłu żelaznego na wspólnej konferencji postanowili przedłużyć aż do końca roku 1928 istniejącą między temi przemysłami umowę w sprawie importu i eksportu żelaza. W ten sposób przedłużono na jeden rok środkowo-europejskie porozumienie żelazne.

✶

Prace organizacyjne celem stworzenia nowego kartelu drutu i gwoździ, mającego zjednoczyć wszystkie większe wytwórnie gwoździ i drutu, postępują naprzód bez poważniejszych przeszkód. Na ostatnich posiedzeniach uzgodniono wiele kwestyj spornych, przeważnie natury wewnętrznej. W ciągu najbliższego tygodnia spodziewane jest osiągnięcie porozumienia w niewielu, pozostających już do omówienia, sprawach, poczem sam fakt powstania kartelu drutu i gwoździ będzie kwestją dni.

Na drut i gwoździe panuje dobry zbyt, tak że fabryki utrzymywać mogą produkcję na wysokim poziomie. Jedynie w ostatnich dwóch tygodniach, z powodu świąt żydowskich, rozmiary zbytu spadły o 40 do 60%. Spadku tego nie zauważono w zachodnich województwach — za to tem silniej w środkowych, południowych, a najwięcej wschodnich. Przyszły tydzień przyniesie zapewne nowe ożywienie w tej branży.

✶

W przemyśle i handlu cynkowym sytuacja trwa od dwóch miesięcy bez znaczniejszych zmian. W kraju produkcja wzrasta w miarę modernizacji urządzeń wytwórni. Ten rozrost produkcji spowodować może potanienie cynku i wyrobów cynkowych. Jednakże to gra dalszej przyszłości. Konsumcja cynku i wyrobów pocynkowanych jest słaba — dla tego też przemysł nasz pracuje przeważnie na eksport, który kieruje się głównie do Niemiec, Czechosłowacji, Austrji i państw sąsiednich, w drobniejszych ilościach przenika nawet na rynek rosyjski.

Siła konkurencji amerykańskiego przemysłu cynkowego powoduje stałe, choć stopniowe obniżenie się cen.

Światowa produkcja i konsumcja cynku rosną w ostatnich latach stale.

Rok	1923	1924	1925	1926
Wytop	943	1006	1129	1233
Spożycie	941	1035	1180	1232

Wzrost produkcji w krajach europejskich nie jest groźny dla kształtowania się ceny, natomiast rzucenie zapasów amerykańskich może decydująco wpłynąć na unieruchomienie cynkowni europejskich.

Wszystkie kraje produkujące cynę dążą wszelkiemi siłami do uniknięcia nadprodukcji i wzmocnienia tendencji na światowym rynku cynkowym. Z New Yorku donoszą do Brukseli, że odbywały się tam pertraktacje producentów cynku Stanów Zjednoczonych, Belgji, Niemiec, Polski, Francji i Anglji. Planowane jest ograniczenie produkcji, połączone z ustaleniem ceny na 34 Ł za tonę, podczas gdy cynk notują obecnie w Londynie 27¼ Ł za tonę.

Sprzedaż na rynku krajowym załatwiają biura sprzedaży poszczególnych cynkowni. Ceny wyrobów cynkowych zasadniczo opierają się na notowaniach cynku na giełdzie londyńskiej, a różnic (mimo braku porozumienia między cynkowniami w polityce handlowej), spowodowanych lokalnemi

warunkami produkcji niema. Toczące się od czasu upadku niemieckiego syndykatu cynkowego rokowania o utworzenie polskiego syndykatu dotąd nie wykazały rezultatu.

Jakkolwiek w latach 1924—1926 produkcja miedzi była mniejszą od jej konsumcji, nagle w roku bieżącym produkcja przewyższa znacznie konsumcję.

Zapasy amerykańskie miedzi rafinowanej wzrosły do wysokości ca 104.000 ton z ca 65.000 ton w tymże czasie r. ub.

W okresie styczeń—lipiec 1927 wyprodukowano w Ameryce 865.500 ton miedzi elektrolitycznej przy zbycie, wynoszącym tylko 846.600 ton. W tym samym czasie w roku ub. pozostawała odnośna produkcja w tyle za spożyciem o przeszło 8.000 ton.

Zresztą jeśli chodzi o miedź elektrolityczną, to ceny zapewne, dzięki działalności amerykańskiego kartelu stalowego, utrzymują tendencję prawie stałą. Dnia 2 sierpnia r. b. notowano w Londynie miedź elektrolityczną 62—62½ Ł. obecnie 61¾—62¼ Ł. Natomiast na rynku miedzi standartowej panuje tendencja zniżkowa. Dnia 2 sierpnia notowano ją w Londynie 56¼—56⁵/₁₆ Ł. obecnie 54⁵/₁₆—54³/₈. co odpowiada zniżce o 3.5%.

*

Produkcja stali w Luxemburgu osiągnęła w sierpniu r. b. cyfrę rekordową, a mianowicie 215.860 ton. W ten sposób przekroczyła ona kontyngent w Międzynarodowym Kartelu Stalowym, wynoszącym mn. w. 202.660 ton, o przeszło 13.000 ton, podczas gdy w miesiącach ubiegłych produkcja luksemburska nieznacznie tylko przewyższała kontyngent. Produkcja surówki w Luxemburgu wyniosła w sierpniu 268.233 tony, a więc również znacznie więcej niż w lipcu, kiedy wyprodukowano 225.266 ton.

Spis wystawców na VII Targach Wschodnich branży metalowej i budowlanej.

(Ciąg dalszy z nr. 38).

KAFLE.

„Skawina“, Fabryka wyrobów szamotowych i fajansowych, Skawina.

KIT.

Röhring Izydor, Nowości patentowane, Kraków. Tatarska 1.

KOKS.

„Robur“, Związek kopalń górnośląskich, Ska z ogr. odp., Katowice, Powstańców 49.

„Silesiana“, Spółka węglowa z ogr. odp., Lwów, Legjonów 1.

KOWADŁA.

Felzenhart Stanisław, Lwów, Kordeckiego 19.

Suchedniowskie Fabryki Odlewów, S. A. Kielce.

KUCHENNE PRZYBORY.

Gutman Franciszek, Praga, VII, Pivovarska 434.

Hladikowa Marie, Praga, VII, Pivovarska 434.

Larischa-Mönnicha hr., Fabryka wyrobów drzewnych, Jaworze, (woj. lwowskie).

Petrasowa Anežka, Stadlo-Sternberk, Mor. Czechosłowacja.

Röhring Izydor, Nowości patentowane, Kraków, Tatarska 1.

LAMPY.

Ewentow Stanisław, Fabryka lamp elektrycznych, Warszawa. Nowolipki 9.

Gruszkiewicz N., Fabryka lamp elektrycznych i wyrobów metalowych, Warszawa, Leszno 6.

Marciniak A. i Ska, Fabryka żyrandoli elektrycznych S. A., Warszawa, Złota 49.

Nowik i Serejski, Fabryka lamp, Warszawa, Elektoralna 20.

Podh[illegible]er D., Lwów, Kazimierzowska 35.

Żeleński S. G., Krakowski zakład witrażów, oszkleń artystycznych i fabryka mozajki szklanej. Kraków, al. Krasińskiego 23.

LATARKI ELEKTRYCZNE KIESZONKOWE.

Ahlert F. W. Söhne, Berlin, Hasenheide 5-6.

Czernowicz N., Warszawa, Nalewki 25.

„Universum“, Spółka techniczno-handlowa, Lwów, Gródecka 47.

Korolczuk Tadeusz, Lwów, Zygmuntowska 4.

„Tytan“, Fabryka aparatów i elementów, Bronisław Rejtan, Warszawa, Tamka 14.

MASZYNY.

Adler Anton, Niedergrund ad Warnsdorf, (Czechosłowacja).

Ebel Piotr, Lwów, Kazimierzowska 11.

Goldbaum Seweryn, Warszawa, Królewska 29.

Henschel & Sohn, Kassel, (Niemcy).

Kinderman Bracia, Maszyny dla piekarń, cukierń, fabryk czekolady, farb i przemysłu piekarskiego, Lwów, Żyżyńska 10.

Koetz H. Nast., S. A., Fabryka maszyn, kotłów, parowodlewnia żelaza Mikołów, (G. Śląsk). (C. d. n.)

Poważne źródła dostawcze

„RADIOPHONE“ spiralne anteny pokojowe
wyrabia masowo z najlepszego materjału galwanizowanego,
4516 **W. Narożny i S-wie**
Poznań, 1, ul. Ogrodowa nr. 15/16. — Telefon 26-58

Naczynia mleczarskie, naczynia kuchenne, wyroby blaszane cynowane, kotły,
2123 zbiorniki do wody, mleka itp. poleca
J. Wiśniewski, Zakłady Blacharskie w Warszawie, Nowy Świat 62. Telefon 263-19

Śruby do drzewa toczone, mosiężne i poniklowane
„HELIOS“ Wszelkie części fasonowe mos. Poznań, Św. Marcin 68. Tel. 36-99 4827

Zamki, zapory i zatrzaski patent. do drzwi
FERROPOL Sp. z o. o. Poznań, Św. Marcin 46. 3974

Ręczne magle domowe i wszelkie maszyny rolnicze poleca 178
Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza. Bracia Biskupscy S. A. w Kołomyi.

Szkło okienne, kit szklarski, diamenty do rżnięcia szkła
poleca hurtownie **M. WARM, Gniezno** 4497

Hurt. rowerów, 4313 oraz wszelkich części rezerwowych, Wirówki, butelki termosowe
HURTOWNIA PNEUMATYKÓW T. z o. p. OSTROW (Wlkp.)

KUCHENKI GAZOWE
3615a **1 2 i 3 płomienne,**
Tow. Akc. „WIEPOFANA“ Poznań-Dąbrowskiego 81 tel. 6156

KOLANA KARBOWANE, RURY DO KUCHEN 4402
oraz klamerki do pantofli
poleca jako swą specjalność po cenach konkurencyjnych
M. Leszczyński, Włocławek, Kościuszki 24.

J. PENDOWSKI 4863
ul. Wrocławska 39 - POZNAŃ - telefon 5093
Fabryka oznak i medali.

Wędzidła i zgrzebła do koni
3756
dost. Fabr. Wyr. Żel. Sulkiewicz i Robakowski, Bydgoszcz. Cennik na żądanie.

Artykuły oświetleniowe naftowe i gazowe
4578 hurtownie. — St. CICHOCKI, Poznań, Woźna 20. Tel. 5338

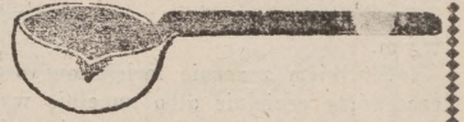
VULKAN rozczyn gumowy i płótno gum. (Gummilösung) wyrabia w najlepszym gatunku **Gumy** Poznań, 27 Grudnia 15

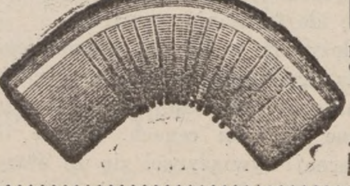
4326 **Żaluzje**
wszelkiego rodzaju na zamówienie wykonuję i przyjmuję reparacje. Własna fabrykacja tablic parkietowych. Układanie, czyszczenie i froterowanie parkietów
Franciszek Kempa Poznań - dawn. O. Fränkel
zał 1910 ul. Bóżnicza 16 i Małe Garbary 4 tel. 51-16

ARMATURĘ do instalacji ogrzewania centralnego:
krany-regulatory, zasuwy Peeta, odwadniacze i t p
oraz
armaturę przeciwpożarową, wodociągową i kąpielową
w wytwornem wykonaniu polecają
2925a **Janczewski i Freymark, Warszawa, Mokotowska 49**

4765
Kielnie

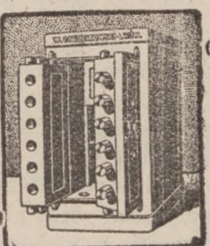
w wszelkich wymiarach do odlewów metali, wykonuje F-a
A. Krawczyk, Katowice, ul. św. Stanisława 8.

Rury i kolana
patentowe do pieców, PUDŁA do węgli z blachy żelaznej i pocynkowanej
poleca w najlepszym gatunku
„Este-Ra,“ Stefan Radajewski 4796
Poznań, Komandorja. Tel. 31-49

Najtańsze w Polsce
Łożyska Kulkowe
sztywne i samonastawne, rolkowe i oporowe dla wszelkich gałęzi przemysłu i handlu dostarcza z głównego składu
4707 [na Polskę
„fabryki J. SCHMIDT ROOST S. A.“
[Rok zał. 1894.]
„Autotechnika“
Kraków, Bracka 5 - Telefon 43-43

Władysław Chudzikowski
Fabryka kas ogniotrwałych
Lwów, ul. Na Błonie 22
wykonuje
Kasy ogniotrwałe - Szafy pancerne - Kasy do wmurowania - Kasety podręczne - Skarbonki oszczędnościowe. 3 51

Zamki meblowe 4311
Zawiasy taśmowe (Klavierbänder)
Szyny do schodów (Treppenleisten)
Fabryka „Fema“ T. A., Bydgoszcz.

PRACOWNIA DJAMENTÓW DO RŻNIĘCIA SZKŁA I DO TARCZ SZMERGLOWYCH

H. SZEFTEL
Warszawa, Graniczna 16 4092
Egz. od 1882 r.

E. Pitak & Co.
fabr. wyr. drzewn.
Bydgoszcz,
ul. Zduny 18/19 tel. 353

Specjalność: fabrykacja masowa wszelk. artykuł. domowych. 4443

Zwyżka cen cegły.

Ruch budowlany w tygodniach ostatnich nietylko się nie zmniejszył, ale przeciwnie zaczyna się cokolwiek zwiększać, a zapotrzebowanie na materjały budowlane wzrasta z dnia na dzień, przedewszystkiem zaś w dziale cegieł, których cena ulega ostatnio poważnym wahaniom i to w kierunku wyłącznie zwyżkowym.

Skutkiem znacznie zwiększonego popytu na cegłę, poszczególne cegielnie albo zupełnie wyczerpały swę zapasy, albo też wogóle nie przyjmują świeżych zleceń. Ponieważ w ostatnich czasach cena cegły ulegała stałej zwyżce, hurtownicy materjałów budowlanych rozpoczęli kupno większych partyj wagonowych cegieł na prowincji — przyczem dostawa miała następować stopniowo, a na poczet zamówienia wpłacali pewne a conto, resztę zaś mają regulować w miarę dostarczania towaru.

Zaznaczyć jeszcze należy, iż w swoim czasie cegielnie, nie spodziewając się tak raptownej zwyżki cen, chętnie odstępowały cały swój materjał zapasowy po stosunkowo wysokich, jak na ówczesne warunki cenach. Wobec tego zmuszone są w chwili obecnej wywiązywać się ze starych zamówień, celem dotrzymania umowy, nowych natomiast zamówień nie chcą przyjmować. Fakt ten musiał wywołać z zupełnie zrozumiałych względów pewną ciasnotę na rynku, ponieważ zapotrzebowanie jest w dalszym ciągu stosunkowo znaczne. Tem właśnie tłumaczy się np. to, iż niektóre firmy stołeczne zwróciły się do cegielń poznańskich, łódzkich, górnośląskich oraz częstochowskich, z któremi zawarły kontrakty na dostarczenie większej ilości cegieł, tem bardziej, iż cegielnie te, nie orjentując się jeszcze w sytuacji, sprzedawały swój towar po cenach znacznie niższych.

Jest rzeczą zupełnie zrozumiałą, iż sytuacja ta długo trwać nie mogła, najlepszym zresztą tego dowodem jest, że już obecnie i w cegielniach prowincjonalnych sprzedaż cegły jest mocno ograniczona i sprzedawcy domagają się o wiele ostrzejszych warunków pokrycia. Dotyczy to przedewszystkiem Górnego Śląska, który dotychczas zawsze konkurował z powodzeniem zarówno z cegielniami stołecznemi, jak i prowincjonalnemi. Obecnie płacą franco wagon Warszawa za 1000 sztuk zł. 90.—, loco zaś budowa hurtownicy oddają jeszcze dla starych klientów cegłę po zł. 115.—, dla innych zaś klientów cena waha się w granicach od zł. 115.— do 120.—.

Według słów sfer zainteresowanych sytuacja ta długo trwać nie może i jest nadzieja, że z chwilą zmniejszenia się zapotrzebowania, co wobec nadchodzącej zimy nastąpi już niedługo, ceny cegły ulegną ponownie zniżce.

Dużą przeszkodą, poza ogólnym brakiem cegły jest mała ilość wagonów dostarczanych przez Ministerstwo Kolei cegielniom prowincjonalnym. Wobec tego transporty już zamówionych towarów — nadchodzą z dużem opóźnieniem i niejednokrotnie hurtownicy, chcąc się wywiązać ze swych zobowiązań wobec odbiorców, zmuszeni są zakupywać materjał w cegielniach podmiejskich.

(A.-l.)

Ożywienie na rynku płytek glazurowych.

Na rynku płytek glazurowych panuje obecnie bardzo duże ożywienie. Jednak tegoroczny opóźniony wskutek strajku ruch budowlany spowodował, że największa konsumcja płytek ściennych glazurowanych przeniosła się na miesiące późnego lata i jesieni, to jest opóźniła się o 2—3 miesiące. Produkcji własnej płytek ściennych glazurowych, niestety, jeszcze nie mamy. Importujemy więc płytki ścienne za pośrednictwem z Czechosłowacji, a z Niemiec za pośrednictwem Holandji, oraz małe ilości z Belgji i Francji. W czasach fluktuacji franka francuskiego korzystne było sprowadzanie większych partyj towaru z Francji. Wszystkie transakcje płytkami ściennemi glazurowemi z naszymi hurtownikami mają charakter przeważnie gotówkowy i jedynie w rzadkich wypadkach udzielany jest kredyt krótkoterminowy.

Import płytek ściennych glazurowych jest ograniczony przez wyznaczone co kwartał kontyngenty. O ożywieniu na rynku najlepiej może zaświadczyć fakt, iż kiedy w r. ub. kontyngenty przywozowe płytek wcale nie były wyczerpane, to w r. b. już w czerwcu zaczęto starać się o powiększenie kontyngentów. Obecnie na rynku daje się obserwować brak towaru pewnych gatunków i kolorów. Cło wynosi 30 zł. od 100 kg. towaru, przyczem kraje uprzywilejowane, jak naprz. Czechosłowacja, korzystają z 20% zniżki taryfy celnej.

Między poszczególnymi hurtownikami płytek ściennych panuje dość znaczna konkurencja; walka ta istnieje również między producentami zagranicznymi, eksportującymi towar do Polski, którzy przelicytowywują się wzajemnie w obniżaniu cen. Na naszym rynku ceny płytek ściennych glazurowych dochodziły jeszcze w 1926 roku do 30 zł. za 1 metr² w hurcie, podczas gdy obecnie cena ta wynosi ca 23 zł. za metr² loco magazyn hurtownika; cena detaliczna jest wyższa 1 — 2 zł. na metrze. Obecnie z powodu braku towaru na rynku ceny mają tendencję zwyżkową.

— aw. —

Wzrost popytu na płytki podłogowe.

Zapotrzebowanie rynku wewnętrznego na płytki podłogowe wzrasta z roku na rok. Wobec dużego popytu na towar daje się odczuwać brak niektórych kolorów płytek, jak naprz.. białych, na które istnieje największe zapotrzebowanie. Śląsk i Poznańskie zaopatrują się w towar zagraniczny, to samo ma miejsce w Małopolse w stosunku do czeskich posadzkowych płytek kamionkowych. Płytki niemieckie łącznie z cłem i kosztami transportu kalkulują się 19 zł.. za m² loco Warszawa (mowa o najwyższym gatunku). Cena płytek posadzkowych krajowych wynosi dla hurtowników ca 8 — 20 zł. za metr kwadratowy loco magazyn w Warszawie, zależnie od gatunku i koloru. Produkcja krajowa nie zaspakają jeszcze niestety całkowitego zapotrzebowania wewnętrznego.

Co się tyczy eksportu płytek podłogowych zagranicę, to w czasach inflacji marki polskiej wywożono dużo towaru do Danji, Francji i Belgji. Obecnie wywóz w małych ilościach idzie na Łotwę, do Rumunji, Estonji, oraz od czasu do czasu do Mandżurji. Wobec napotykanej konkurencji zagranicznej wywóz nie wzrasta. Transakcje zagraniczne zawierane są przeważnie za gotówkę.

Odbiorcy krajowi otrzymują przeciętnie towar za ¼ — ¾ gotówki i resztę na weskle z terminem maximum do trzech miesięcy. Obecna wypłacalność odbiorców jest marna. Wiele zobowiązań wekslowych idzie do protestu i r. b. pod tym względem jest może nawet gorszy od roku ubiegłego. —p—

Z rynku materjałów budowlanych, metali i węgla

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Warszawa, 3. 10. Zbyt dachówek rozwinął się w obecnym sezonie bardzo poważnie; fabryki posiadają jeszcze teraz wiele zamówień, chociaż sezon ma się ku końcowi. Zmiana cen obecnie obowiązujących nie jest spodziewana. Płaci się za 1000 sztuk dachówki dobrze wypalonej fr. st. załad. przy zamówieniach wagonowych następujące ceny, w nawiasach podano ceny w zamówieniach detalicznych loco skład: dachówka szara, szablony, przystawki i gąsiory 510 (565) zł, krawędziówka 260 (285) zł, dachówka czerwona, ciemna lub bronzowa: szablony, przystawki i gąsiory 575 (630) zł, krawędziówka 290 (320) zł. Przy partjach mniejszych niż ¼ wagonu, wysyłanych w opakowaniu, dolicza się za opakowanie 5% wartości towaru.

METALE I WYROBY METALOWE.

Warszawa, 3. 10. Notowania odlewów z metali półszlachetnych za kg loco fabryka bez opakowania za gotówkę: armatura mosiężna 4.50 zł, armatura bronzowa 5.50 zł, fosforbronzowa 6.15 zł, odlew mosiężny galanteryjny 6,60 zł.

Warszawa, 3. 10. Notowania surówki metal. za tonę fr. wagon huta: surówka Starachowicka Nr. 0 — 210 zł, Nr. 1 — 200 zł, Nr. 2 — 190 zł, surówka odl. Stąporków Nr. 1 — 220 zł, Nr. 2 — 215 zł, Nr. 3 — 210 zł, za tonę fr. st. załad. żelazo handl. krajowe 350 zł, plus 2%, bednarka gorąco walcowana 422.5 zł plus 2%, walcówka 397 zł.

Warszawa, 3. 10. Notowania blachy cynkowej w ładunkach wagonowych w ładunkach wagonowych za tonę fr. wagon — huta: przy zamówieniach do 30 ton 33 Ł 15 sh, przy zamówieniach ponad 30 ton 33 Ł 5 sh.

Warszawa, 3 10. Odlewy żeliwne, zależnie od fasonu i rozmiaru 0.62—0.85 zł za kg.

Warszawa, 3. 10. „Elibor" i S-ka Akc. Handlowo-Przemysłowa Ł. J. Borkowski, Warszawa, Mazowiecka 11, notuje następujące ceny loco skład (w zł za 1 kg): Cyna Banca 14.80, aluminjum 5.10, ołów 1.40, blacha cynkowa 1.70, blacha ocynkowana 1.20, blacha dachowa żelazna 0.99, żelazna 0.47, belki 0.52, hufnale 31 za skrzynię, cement 20.50 za beczkę; cegła ogniotrwała 0.22 za 1 sztukę, karbid 68.00 za 100 kg. Węgiel górnośląski gruby i kostka zł 44.00 za tonę.

Nowy Bytom, 3. 10. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte, P. G. S. — reprezentacja Spółka Akcyjna Józef Wdowiński w Warszawie, Sienna 11, cena za tonę 210 zł, loco stacja Nowy Bytom.

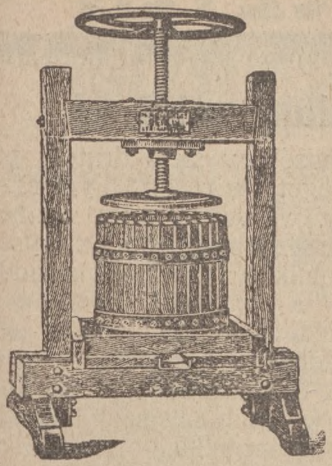
Berlin, 3. 10. Ceny w markach niemieckich za 100 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa zaraz cif Hamburg, Brema lub Rotterdam (za 100 [illegible]) 125¾, Cynk w płytach remelted zwykłej jakości handl. 48½—4[illegible] Oryginalne aluminjum hutnicze 98—99%, w blokach, sztabach walcow. i ciągnion. 210 dtto w sztabach walcow. i ciągnion. 214. Nikiel czysty 98—99% 340—350, Antymon Regulus 85—90.

WĘGIEL.

Katowice, 3. 10. Ceny eksportowe (orjentacyjne) węgla górnośląskiego w ub. m. Wyeksportowano: do Danji, Szwecji, Norwegji i Włoch 401 261 ton à zł 11,55 loco kopalnia. Do Austrji i Węgier 271.567 ton à zł 36.33 loco kopalnia. Do Litwy, Łotwy, Estonji i Finlandji 111.166 ton à zł 11.55 loco kopalnia. Do Rumunji 16.992 ton à zł 13.80 loco Czerniowce. Do Szwajcarji 11.297 ton loco kopalnia, do Jugosławji 11.115 à 15.52 zł loco kopalnia, do Belgji i Francji 24.615 ton à zł 11.55 loco kopalnia.

ZŁOTY W DNIU 3 PAŹDZIERNIKA 1927 R.

Gdańsk przekaz 57.49—57.63, gotówka 57.55—57.70, **Praga** przekaz 376.65, **Londyn** przekaz 43.50, **N.-Jork** przekaz 11.20, **Ryga** przekaz 61, **Berlin** przekaz na Warszawę 46.75—46.95, przekaz na Poznań 46.775—46.975, przekaz na Katowice 46.825—47.025, gotówka 46.80—47.20, **Zurych** przekaz 58.00, **Medjolan** przekaz 206.

MASZYNY

do wytłaczania soku i wyrobu

WIN

owocowych

w 3 wielkościach

MODEL	Zawartość kosza	CENA złotych
M I.	3 ltr.	45,-
M II.	7 ltr.	60,—
M III.	18 ltr.	80,—

Roman Ciążyński

Poznań, Masztalarska 5a (narożnik Wronieckiej)

TELEFON 55-40 4325 P. K. O. 201-222

ZAKŁADY

„EKONOMIA"

NASZE APARATY OCZYSZCZAJĄ = W POLSCE = OK. 5000000 LITRÓW WODY DZIENNIE

BIELSKO
=WOJ. ŚL.=

4602

OCZYSZCZANIE WODY

Zmiękczanie
Filtrowanie
Odżelezianie
Odmangan.
Destylacja
Sterylizacja
Odpowietrzanie
Analizy etc.

w WARSZAWIE
inż. B. RUDZIŃSKI
Wilcza 39-4, tel. 322-63.

Dźwigi, Windy, Wciągi

wielokrążki, żórawie, suwnice, łańcuchy windowe i kalibrowe, liny stalowe

4655t wykonywa jako specjalność: 3704

Warszawska Fabryka Maszyn

„SIŁA"

istnieje od 1894 r.

Warszawa, ul. Chłodna 5. Telefon 47-78

U specjalisty

należy kupować przybory do

samorodnego spawania

palniki, węże, reduktory, druty, proszki, tlen, wodór, acetylen, karbid 4392

Jerzy Dziembowski

Tel. 15-14. Bydgoszcz, pl. Wolności

ST. GRABIANOWSKI

Biuro Inżynierskie i Dom Techniczno - Handlowy

Poznań	Katowice	Bydgoszcz
Plac Wolności 14 a	ul. Słowackiego 24 (dom własny)	ul. Dworcowa 66
Tel. 4010 i 4011	Tel. 1321 i 1322	Tel. 912.

Poleca do dostawy ze swoich składów w Poznaniu i Bydgoszczy oraz z reprezentowanych hut:

ARMATURĘ: parową, gazową i wodociągową, szkła wodowskazowe, wzierne i ochronne manometry, oliwiarki, smarownice.

USZCZELNIENIA: Klingerit, tekturę azbestową i techniczną, płyty gumowe i sznur., pakunek konopny, azbestowy, grafitowany.

POMPY: skrzydełkowe, tłokowe, membranowe, tłoczki, smoki.

WĘŻE: gumowe, czerwone i czarne, parciane, ssące.

WYROBY SZMERGLOWE: tarcze, papier, płótno, proszek.

APARATY DO SPAWANIA: wytwornice, palniki do spawania i cięcia, wentyle redukcyjne, tlen, karbid, pałeczki, proszek i drut do spawania.

PIŁY: tarczowe, gatrowe i taśmowe, piłki do metalu.

SILNIKI: elektryczne na prąd stały i trójfazowy, silniki spalinowe.

TYGLE GRAFITOWE, cegłę szamotową, masę izolacyjną, korkową i inne artykuły techniczne.

4505b

DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH

Nowe doświadczenia z elektrycznością dla celów kultury rolniczej.

Ostatnie te badania oznaczają kierunek postępów, jakie w przyszłości ludzkość rozwinie, celem wzbogacenia plonów kultury rolnej. Fakt, że prąd elektryczny czy też pole elektro-magnetyczne wpływa pobudzająco na rozwój roślin, był znany od dawna, albowiem już w r. 1746 badania tego rodzaju były prowadzone w Anglji (Maimbray), a w r. 1783 we Francji (Cortholou).

Znane są następnie prace w tej dziedzinie Wollny'ego, Senströma, Grigriolie'go i innych, w tem i naszego rodaka, znanego wynalazcy Rychnowskiego, prowadzone we Lwowie jakieś 20 lat temu.

W roku 1902 ogłosił szwedzki uczony dr. Lemstrom z Finlandji broszurę pod tytułem: „Zwiększenie plonów zbóż i roślin hodowlanych pod wpływem elektryczności", która była przetłumaczona na kilka języków. Pierwsze doświadczenia robiono w doniczkach i przy dostarczaniu sztucznie wytwarzanej elektryczności, gdyż pierwotne próby z zastosowaniem elektryczności z powietrza nie udawały się. Próby te przeprowadzono w ten sposób, że nad pólkiem doświadczalnem lub doniczkami przepuszczano prąd elektryczny przez zmontowaną w odpowiedni sposób siatkę.

Z doświadczeń, czynionych w tym kierunku, jedne dawały rezultaty dodatnie, drugie znów ujemne, w zastosowaniu jednakże okazały się one za drogie.

Następnie na większą skalę robione były analogiczne doświadczenia przez właściciela dóbr Lodge'a, w okolicach Birminghamu i przez czeskiego rolnika Trnka w Taborze, które dały bardzo dobre rezultaty, lecz nie mogły być zastosowane w praktycznem życiu z powodu bardzo skomplikowanej konstrukcji i kosztowności prądu sztucznego.

Zaczęto znowu powracać do sposobów zastosowania elektryczności z powietrza, którą sprowadzano przy pomocy odpowiednich masztów lub nawet powietrznych balonów, połączonych drutami z ziemią.

Po wojnie wznowił doświadczenia w tym kierunku jeden z rolników francuskich w Normandji i umiał je rozwiązać na podstawie racjonalnej. Rolnik ten ułożył w polu doświadczalnem przewodniki druciane poniżej głębokości normalnej orki i połączył je w odpowiedni sposób z rozstawionemi masztami, które miały za zadanie sprowadzić elektryczność powietrzną do uprawianych pól.

Powstały w ten sposób w sieci drutów prąd elektryczny pobudzał wegetację roślin. Tym razem doświadczenia się udały, wywołały duże wrażenie we Francji i rzeczy te pokazano na jednej z wystaw rolniczych. Podobno rolnik ten znalazł naśladowców we Francji.

Ostatnio jeden z wiedeńskich dzienników ogłasza informacje o doświadczeniach robionych w roku ubiegłym w majątku Alt-Glienicke pod Berlinem przez Fritschego, które w najogólniejszej zasadzie oparte są na doświadczeniu rolnika normandzkiego we Francji.

Na doświadczalnem polu wynalazca założył 10 cm. poniżej głębokości normalnej orki z żelaznego i stalowego drutu odpowiednie magnetyczno-elektryczne pole w postaci siatki. Sieć ta była połączona przy pomocy 8 ośmiometrowych masztów z powietrzem, z którego przy pomocy elektromagnetycznych urządzeń elektryczność została ściągana do sieci w ziemi.

Doświadczenia z tą elektryczną kulturą w roku bieżącym miały dać bardzo dobre wyniki. Po wczesnem sprzątnięciu żyta i jęczmienia ozimego, obsiano pola żytem i jęczmieniem, których stan jest taki, że w końcu września nastąpią na tych polach powtórne żniwa. Doświadczenia te przeprowadza się na lekkich nienawożonych polach (klasa VII). Fritsche uprawiał na swoim polu doświadczalnem również buraki cukrowe. Przeciętny plon z hektaru wynosi w Niemczech 26,000 kg. obciętych buraków cukrowych przy wydajności 15,13 cukru surowego na dobrych i odpowiednio nawożonych glebach.

Fritsche otrzymał na swoich lekkich brandenburskich polach folwarku Alt-Glienicke rezultaty następujące:

Pole normalnie nawożone dało z 1 hektaru: buraków cukrowych 20,040 kg., liści 20,808 kg., cukru 2541 kg.

Pola z elektryczną kulturą: z 1 hektaru: buraków 39,740 kg., liści 43,860 kg., cukru 5740 kg.

Plon ten znacznie przewyższa normalny, przeciętny plon niemiecki buraków cukrowych o 50%. Instalacja ta nie jest kosztowna i ma wystarczyć na lat 12. Elektryczność ściągana z powietrza jest bezpłatna. Niemieccy fachowcy widzą w tem dużą przyszłość dla swego rolnictwa.

N.

Z życia placówek przemysłowo-handlowych.

LISIEWICZ I SKA, SPECJALNY SKŁAD ARTYKUŁÓW KANALIZACYJNO-SANITARNYCH, Poznań, Żydowska 2/3.

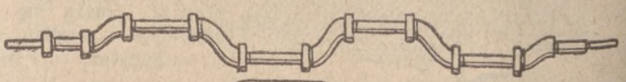
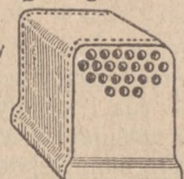
Nasz przemysł artykułów niezbędnych w urządzeniach domowych, takich jak wanny, klozety, pisuary, umywalnie, urządzenia wodociągowe i inne artykuły tej branży, posiada we firmie powyższej — urządzonej ze wszech miar praktycznie i w sposób jak najwięcej fachowy — bardzo poważnego przedstawiciela. Wszelkie artykuły oferowane przez powyższą firmę wykonane są z pierwszorzędnych materjałów i jako takie zadowolić mogą najdalej posunięte wymagania szerokiej klijenteli. To też pod względem jakości, elegancji wykonania i doboru fasonów, jak również solidności i umiarkowanych cen poważna ta placówka handlowa może zawsze liczyć na jak najszersze poparcie w kołach odbiorców, tak naszej dzielnicy jak i kraju.

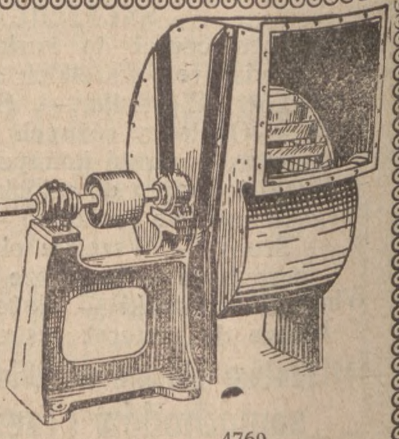
BRACIA LANGE, FABRYKA MASZYN I ODLEWNIA ŻELAZA, ŁÓDŹ, ul. ANDRZEJA NR. 19.

Od całego szeregu lat już świetnie rozwijająca się fabryka maszyn i odlewnia żelaza Bracia Lange w Łodzi stoi przed świetnemi i chlubę wytwórczości polskiej przynoszącemi rezultatami pracy. Dzisiaj pożyteczna placówka ta zajmuje wśród zakładów swego zakresu produkcji miejsce przodujące. Fabryka wytwarza piece do hartowania, cementowania i odżarzania, opalane ropą i gazem, dalej całkowite urządzenia hartownicze, jak również piece hartownicze do kąpieli solnej lub ołowianej, piece do odpuszczania oraz wentylatory wysokiego ciśnienia do powyższych pieców. Wymienione fabrykaty cieszące się na rynku krajowym od lat już ustaloną opinją, przewyższają w konstrukcji swej analogiczne wyroby obcokrajowe, tak, że nie wymagają poprostu specjalnego zalecania w formie notatki dziennikarskiej. Jakość mówi tu sama za siebie.

DODATEK DO NR. 39 „RYNKU METALOWEGO i MASZYNOWEGO".

Do niniejszego numeru „Rynku Metalowego i Maszynowego" załączamy cennik wyrobów szamotowych znanych **Łazowskich Zakładów Ceramicznych Sp. z ogr. odp. w Łazach.** Niejednokrotnie już zaznaczyliśmy, że wspomniane zakłady, położone w okręgu o najlepszej glinie ogniotrwałej w Polsce, zapewniają tem samem wyrobom swym wysoką jakość.. A więc doskonały poziom produkcji, umiejętne kierownictwo i jak najdalej posunięta troska o zadowolenie klientów z dostaw, pozwalają nam Łazowskie Zakłady Ceramiczne polecić naszym hutom, odlewniom, fabrykom i przemysłowcom.

Przetargi — Submisje — Licytacje

Przetarg publiczny.

Magistrat miasta powiatowego Szamotuły zamierza dla tutejszej Elektrowni Miejskiej, w drodze publicznego przetargu, zakupić: 1 baterję akumulatorową, składającą się z 126 ogniw o pojemności władowania ca. 280 amp., w skrzyniach drewnianych, wybite blachą ołowianą lub 1 baterję akumulatorową, jak powyżej, lecz każde ogniwo w dwóch naczyniach szklanych, łączonych równolegle.

Zainteresowanych uprasza się o złożenie zapieczętowanych ofert z napisem „Oferta na baterję akumulatorową dla miasta Szamotuły do poniedziałku, dnia 10 października r. b. godz. 12 w ratuszu, I piętro, pokój nr. 7.

Magistrat zastrzega sobie wolny wybór oferenta.

Magistrat m. Szamotuł.

Scholl.

Przetarg publiczny.

Do budowy domu handlowego przy Rynku, narożnik ul. Świeckiej, w Tucholi rozpisuje się przetarg publiczny na następujące prace:

1. prace murarskie i ciesielskie;
2. dostawa około 270.000 dobrze wypalonej cegły I klasy;
3. wykonanie przewodu rurociągowego.

Oddzielne oferty w zapieczętowanych kopertach z napisem „Deklaracja do przetargu na prace .... w dniu ...... odbyć się mającego" należy przesłać listem poleconym albo złożyć za pokwitowaniem w biurze Magistratu, pokój nr. 3, do dnia 8 października r. b., godziny 12 w poł.

Termin otwarcia ofert w obecności reflektantów oznacza się na dzień 8 października r. b. o godz. 12,30.

Interesanci mogą otrzymać podkładki ofertowe na każdą pracę za opłatą egzemplarzową 5 zł.

Do oferty należy dołączyć kwit albo poświadczenie Miejskiej Kasy Oszczędności w Tucholi na złożone wadjum w wysokości 5% sumy ofertowej.

Tuchola, dnia 17 września 1927.

(—) **Saganowski**, burmistrz.

Zarząd Kasy Emerytalnej dla robot. Kolei Państw. w b. dz. pruskiej w Poznaniu ogłasza

Przetarg

na dostarczenie i zmontowanie kompletnej stacji radjo-odbiorczej, układu superheterodynowego 9-cio lampowego do zapędu 8-miu głośników dla Sanatorjum w Chodzieży.

Wzory ofert za opłatą 2,— zł oraz bliższe szczegóły w biurze technicznem Zarządu Kasy Emerytalnej Gmach Dyrekcji Kolei Państw. w Poznaniu, pokój 227 o godz. 9—11.

Oferty w zalakowanych kopertach z napisem „Oferta na dostarczenie i zmontowanie kompletnej stacji „radjo-odbiorczej" dla Sanatorjum w Chodzieży należy składać najpóźniej do dnia 7 października 1927 r. o godz. 12-tej w pokoju w gmachu jak wyżej, gdzie nastąpi otwarcie ofert.

Przetarg publiczny.

Magistrat miasta Królewskiej Huty sprzeda kompletną maszynę (chłodnia) z popędem elektrycznym, która w chwili obecnej jest jeszcze w ruchu.

Bliższych szczegółów udzieli Inspekcja Hali Targowej i to w dni powszechne, w godzinach od 8-mej do 12-ej, gdzie równocześnie można oglądać maszynę. — Oferty opieczętowane z napisem: „Oferta na zakup maszyny" należy złożyć do dnia 17. 10. r. b. włącznie, w Magistracie m. Król. Huty.

Magistrat.

Konkurs.

Powiatowa Kasa Chorych w Częstochowie odda w drodze ofert konkursowych roboty szklarskie w nowobudującym się gmachu Kasy Chorych. Ślepy kosztorys otrzymać można u Dyrektora Kasy III. Aleje 51. Termin składania ofert nie później jak do dnia 10. 10. 1927. Oferty składać należy oddzielnie na materjał, oddzielnie na robociznę, przyczem Kasa Chorych zastrzega sobie prawo wolnego wyboru oferenta i ograniczenie oferty do oddania samej robocizny.

Dyrektor: (—) W. Miłkowski. Przewodniczący Zarządu: (—) E. Wichura.

Ogłoszenie licytacji.

W magazynach f-my Wolny Dom Składowy S. A. w Krakowie przy stacji Kraków—Dąbie odbędzie się na życzenie posiadacza protestowanego warrandu Nr. 277, dnia 11 października 1927 r., o godz. 10 przed południem, publiczna sprzedaż 7 skrzyń i 7 paczek części korniszy o wadze brutto 562 kg. — Wartość towaru zł. 6000.

Wadjum w wysokości zł. 600,— ma być złożona w biurze Wolnego Domu Składowego w Krakowie, Sławkowska 4, najpóźniej dnia 10. 10. 1927 r., do godz. 6 wieczorem.

Informacji udziela telefonicznie (tel. 4302) Wolny Dom Składowy S. A.

Ogłoszenie.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Łucku ogłasza, że w dniu 20 października r. b., o godzinie 12-ej w południe, w lokalu Nadleśnictwa Ostrogskiego w Ostrogu, odbędzie się licytacja, drogą przetargu ustnego i deklaracyj pisemnych, na sprzedaż drewna na pniu według powierzchni zrębów, znajdującego się w wyżej wymienionem Nadleśnictwie, podzielonego na 19 jednostek licytacyjnych.

Licytanci, przystępujący do przetargu ofertowego, nie mają prawa stawać do licytacji ustnej na te same jednostki licytacyjne.

Wykaz jednostek licytacyjnych, szczegóły sprzedaży, warunki przetargu i wzór umowy kupna — sprzedaży są do przejrzenia w Dyrekcji oraz w Nadleśnictwie Ostrogskiem, przeznaczone zaś do sprzedaży objekty można oglądać na miejscu, po uprzedniem zgłoszeniu się w Nadleśnictwie.

Łuck, dnia 27 września 1927 roku.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Łucku.

Przetarg.

Centralna Składnica Saperska, Warszawa, Królewska 35, sprzeda drogą przetargu sprzęt i materjał zbędny dla wojska.

Przetarg odbędzie się dnia 20 października 1927 o godz. 9 rano.

Warunki zakupu, wykaz przedmiotów i wzory, oglądać można w godzinach urzędowych w Skł. Sł. Lądowej na Powązkach.

Do wydzierżawienia

z dniem 1 grudnia 1927 r. tartak parowy, dwugatrowy w pobliżu stacji w Muszynie, należący do masy konkursowej firmy „Muszyńska Spółka Tartakowa Enoch i Drenger w Muszynie".

Bliższych informacyj udziela zarządca masy, na którego ręce wnosić należy oferty najdalej do dnia 10 listopada 1927.

Zarządca masy:

Dr. Roman Nehmer, adwokat w Żywcu.

Nożyce dźwigniowe

do żelaza betonowego, do kształtówek i płaskie oraz do blachy, dalej sztance dźwigniowe i aparaty do gięcia żelaza betonowego dostarcza w wielkim wyborze

Biuro Techniczne Inż. Józefa Weingrüna
Kraków, Grobla 17 **Tel 2145**

4845

---

16 automatów do wyrobu gwoździ
11 grobcugów do drutu
8 feincugów do drutu
Elektromotory na prąd 220/380 V.
Kompletny warsztat mechaniczny
Urządzenia transmisyjne i pomocnicze

w całości lub pojedyńczo do sprzedania na dogodnych warunkach, tamże 4875

nieruchomość fabryczna 4800 m² z domem mieszkalnym i budynkami murowanemi

Informacje: Nakło nad Notecią, Jackowskiego 330 K. Pokorski.

OKAZYJNIE do sprzedania:

1 motor na gaz ssany, szwajcarskiej fabryki Bechtolda, o sile 50 HP. mało używany w należytym porządku. 1 generator na prąd zmienny 3000 volt, 250 amper, kw 50, wraz z deską rozdzielczą i przynależnemi częściami, nadający się dla małej elektrowni. Bliższa wiadomość w firmie: **K. DRZEWIŃSKI, i S-ka :-! Fabryka maszyn, Łódź, Kilińskiego 103.** 4850

Sprzedam bardzo korzystnie **1 prasę ekscentryczną,** 35 ton ciśnienia i 1 tokarkę 3 m. długą. 4876

Bielawski, Poznań, Wały Leszczyńskiego 48.

Turbinę wodną (prawie nową 4 lat używaną) 35 P. S. i 1 walc 600 na 300, sprzedam, z powodu powiększenia młyna.

Młyn Wodny Chełst, p. Drawsko, pow. Czarnków 4861

Maszyny używane:

Tokarnia 850×2000 c/m . . . . zł 2,000,—
" **„Wohlenberg"** 350×3500 . . zł 6,000,—
Rewolwerówka 320×1000 . . . . zł 3,000,—
Wiertarka dwuramienna . . . . zł 1,000,—
Kocioł parowy 40, 4 kw. m M. Pauksch 6 atm. } zł 2,000,—
Parowa maszyna 30 P. S. razem . . . . }
Zbiorniki do ogrzewania parowego kg. . . zł —,50

Rozmaite ławki stolarskie, pasy, transmisje, piły taśmowe i tarczowe, kopulaki do żliwa itp. sprzedaje

Deierling & S-ka

Bocznica kolejowa. Sp. z. o. o.
Poznań, Składowa 4. 4873

Do sprzedania **3 kotły Kornwall**

dwu płomienne, o pow. ogrz. 81 mtr. długość kotła 8.800. ∅ 2,/150. mogą pracować przytem 9,5 atm., papiery kotłowe w porządku. **1 łamacz** (Bakenbrecher) wymiar 220 × 460. **1 kolergang** ∅ koła 1600 × 400. Wiadomość: **D. Pradelski, Dąbrowa górnicza.** 4802

Duży piec żelazny

ozdobny, jak nowy, odpowiedni na wielką salę, wartości 1.500 zł. **do sprzedania** za 500 zł. Zgłoszenia do administracji niniejszego pisma pod nr. 150.

KUPNA

Poszukujemy

kompletnego urządzenia na elektryczne oświetlenie 4806

300—400 lamp wraz z silnikiem około 25 P. S., dynamo, tablicą rozdzielczą etc., ewentualnie używane lecz w dobrym stanie. Zgłoszenia do:

Przemysł Druciany „Wschód", Żadziele—Żywiec.

Poszukuję kupna używanych lub nowych

form do wyrobu dachówek cement.

Oferty do adm. „Rynku Met. i Masz." pod nr. 4821

Poszukujemy **silnika motorowego** na ropę od 20—35 K.M., może być używany. **Młyn Wodny, Chełst per Drawsko pow. Czarnków.** 4862

DYNAMO

dobrze utrzymany 4 KW., 220 Volt, obrotów 1200 do 1260, **kupię** 4871

Władysław Cyrklaff, Wejherowo (Pom.)

Poszukiwany 4867

ZBIORNIK

używany, z blachy 10 - 15 m/m grubości, w przybliżeniu 5—6 mtr. długości, 1800—2500 m/m szerokości i 2000—3500 m/m głębokości. Oferty prosimy nadsyłać pod adresem

Tow. Akc. „J. JOHN" w Łodzi.

Zapytania w sprawie krajow. źródeł dostawczych.

Na wszelkie zapytania odpowiadamy zainteresowanym firmom wprost. Nadesłane zapytania tak długo powtarzamy, aż nie zostaną załatwione. Podejmujemy to bezpłatnie a należy nam jedynie wyłożone portorja zwrócić. Prosimy więc z naszego działu informacyjnego jaknajczęściej korzystać, gdyż skonstatowaliśmy, że spowodował on już niejedną poważną transakcję.

Uprasza się o podanie adresu:

Nr. 3184. fabryki, która dostarcza pioniery — monterskie imadła do rur.

Nr. 3193. fabryki, która dostarcza imadła styryjskie.

Nr. 3211. firmy, która może dostarczyć deski do piłek do wyrzynania (Laubsägebretter) 4—5 m/m grubości.

Nr. 3220. firmy, która w Polsce wyrabia sprężynowe podkładki pod mutry „Growera".

Nr. 3223. firmy, która dostarcza fasonowej stali na noże i panewki do wag.

Nr. 3236. fabryki na Górnym Śląsku, która wyrabia rury do ram rowerowych.

Nr. 3238. firmy, która wyrabia lub dostarcza akcesorja (kształtki) żeliwne oraz kryzy kutożelazne do nawalcowania i przeciwkryzy do rur patentowych dla ogrzewań centralnych według norm niemieckich (V. d. C. J. albo D. I. J.).

Nr. 3243. firmy, która dostarcza szopy z blachy falistej (Wellblechschuppen) lub blachę falistą.

Nr. 3245. fabryki krajowej, która wyrabia kufy do gnojówki i wody, cynkowe lub pocynkowane.

Nr. 3246 fabryki, która wyrabia szerokomłotne maszyny „Europe".

Nr. 3248. fabryki, która wyrabia maszyny do wyrobu mąki kartoflanej.

Nr. 3251. fabrykanta na aparaty do palenia kawy.

Uprasza się o podanie źródła zakupu:

Nr. 3225. kredy w blokach i szlamowanej w kraju i zagranicą.

Nr. 3252. kluczy do zamków pudłowych, wpuszczanych, meblowych i do kłodek.

Nr. 3253. spinek czarnych od 10—60 mm., kołek do szorów, igieł rymarskich.

Nr. 3254. broni i amunicji.

Nr. 3255. drewnianych szufli do zboża.

TREŚĆ NR. 39:

Redaktor naczelny: Leszek Gustowski. *Przyjmuje od 12—13 z wyjątkiem soboty.*